ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4935 2/15 ՄԱՅԻՍ 1902 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 7 ՍԷՖԷՐ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4935

درعلیه‌ده غلطه‌ده « آره‌ولك » غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղրշ.
» » » » վեցամսեայ 70 »
» » » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրն.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ՚ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Բնական աղետալի արկածները, ինչպէս, օրինակի համար, Մարթինիք կղզիին կրած զարհուրելի պատուհասը, որ կը յիշեցնէ 79 Թուականին պատահած Վեզուվի հրաբուխը, որ հիմնովին կործանեց Հերքիւլանոմ եւ Պոմպէյի ծաղկեալ քաղաքները, իրենց բոլոր արհաւիրքներուն հետ՝ սա միակ սփոփարար հետեւանքն ալ ունին որ մարդկութեան զանազան հատուածներու, եւ այլեւայլ հակակիր ազգերու ու ժողովուրդներու մէջ եւ կարեկցութեան, համակրութեան, եղբայրակցութեան զգացում ու հոսանք առաջ կը բերեն։ Ասիկա տիեզերական համերաշխութեան ու համաձայնութեան նպաստելու գլխաւոր ազդակներէն մէկը կրնայ ըլլալ։ Ցաւալի բան է որ այդքան փափաքելի խնդիր մը իրականացմանը համար այսպիսի տխուր առիթներ եւ մորմոքեցուցիչ աղէտներ պէտք ըլլան, բայց սա ստոյգ է թէ ընդհանուր թշուառութիւն մը, ահաւոր աղէտ մը աւելի կը ծառայէ տիեզերական համերաշխութեան զարգացմանը քան բարեբաստիկ դէպքեր, երջանիկ դիպուածներ եւ յաջողութիւններ, զի այդ վերջինները նախանձ գրգռելու բնութիւն ունին յաճախ։

Այսպէս ահա Անգլիոյ Թագաւորը ու Գերմանիոյ կայսրը առաջիններէն եղած են փութալու իրենց ցաւակցութիւնն յայտնելու ֆրանսական ազգին ու կառավարութեանը՝ Մարթինիք կղզիին պատահած ներկայ արկածին համար, որուն զոհ գացած են հազարաւոր հոգիներ, գրեթէ ակնթարթի մը մէջ։ Վշտակցութեան այդ սրտագին արտայայտութեան հետ ղրկած են նաեւ մէյմէկ կարեւոր գումար ալ իբր օգնութիւն արկածեալներուն, այն է 25 հազար ֆրանք Էտուարտ Է. եւ 12,500 ֆր. Վիլհէլմ Բ.։ Բայց գումարներուն քանակութիւնը չէ որ ուշադրութիւն կը գրաւէ, այլ սրտի եւ հոգիի տրամադրութիւնն ու զգացումն է որ շարժեր է այդ վեհապետները թէ՛ համակրալից կերպով ցաւակցութիւն յայտնելու եւ թէ մէյմէկ կարեւոր գումար ալ ղրկելու, իբրեւ գործնական ու շօշափելի արդիւնք իրենց զգացած ցաւին ու կարեկցութեանը։ Իսկ երբ միտք բերուի թէ Գերմանիա եւ Անգլիա ի՛նչ կերպով կը վերաբերուին դէպի Ֆրանսա, եւ թէ Ֆրանսա ալ ի՛նչ փոխադարձ վարմունք ունի դէպի անոնք, իր ընդհանուր յարաբերութեանց մէջ, այն ատեն աւելի աղէկ կը հասկցուի թէ ի՛նչ նշանակութիւն ունի Անգլիոյ ու Գերմանիոյ վեհապետներուն այս մարդասէր ընթացքը։

Իսկ Ռուսիոյ կայսեր ու կայսրուհիին նոյնքան փութկոտ արտայայտութիւնը, վշտալից համակրութեան ու սրտագին կարեկցութեան դէպ ի իրենց դաշնակից Ֆրանսա, բնական էր արդէն, թէպէտ տակաւին չծանուցուեցաւ թէ Ն. Վեհափառութեանց կողմէ ալ նպաստ եղած ըլլայ, թերեւս այն պատճառաւ որ Ռուսիա ալ իր Շամախին ունի, որուն Ֆրանսա իր կարգին չէր փութացած նպաստել. եւ կամ թէ, ինչ որ աւելի հաւանական է, այսօր վաղը պիտի յայտնուի անոնց նպաստի գումարն ալ։ Բայց ամէն պարագայի մէջ ստոյգ է թէ հանրային աղէտները կը մեղմացնեն թշնամական կիրքերը, կը բարեկամացնեն հակառակորդները եւ աւելի ու աւելի կ՚ամրացնեն բարեկամութեան կապերը։

Ասոր մէկ օրինակն ալ չյիշուեցա՞ւ միթէ Հոլանտայի դեռատի Թագուհիին հիւանդութեան պատճառաւ, երբ բոլոր աշխարհի համակրական ու կարեկցական ուշադրութիւնը դէպ ի այդ փոքրիկ տէրութիւնը ուղղուեցաւ, եւ ընդհանուր ցաւ ու վիշտ պատճառելու առիթ մը եղաւ։ Նոյն իսկ Ռուզվէլթ նախագահը Ամերիկայէն ամէն օր հեռագրով լուր կըստանայ հիւանդ Թագուհիին վիճակին վրայ, որ տակաւին չէ դադրած ամենուն հոգածութեան առարկայ ըլլալէ։

* * *

Իսկ ե՛րբ մտքերնիս այս տխուր դէպքերէն պահ մը այլուր դարձնենք, առաջին ուշադրաւ բանը որ աչքերնուս կը հանդիպի, Քուպայի Հանրապետութեան իրականութիւն ստանալն է, որ առաջիկայ մայիս 7/20էն սկսեալ պաշտօնապէս գործել պիտի ձեռնարկէ։ Երկրորդն է Հարաւային Ափրիկէի մէջ խաղաղութեան վերահաստատութեան հաւանականութիւնը՝ որ երթալով կը զօրանայ։ Առաջին իրողութեանը առթիւ բոլոր աշխարհ գովեստով միայն կը խօսի. Մ. Նահանգաց ուղղամտութեանը վրայ, զի իրօք կատարեցին, ինչ որ խոստացեր էին Քուպայի։ Իսկ Ամերիկա որ զայն ազատեց, աւելի հիմա է որ անոր երախտագիտութեան վրայ իրաւունք պիտի վաստըկի, քանի որ կ՚օժտէ զայն հանրապետական ինքնուրոյն կառավարութեամբ մը՝ որուն Խորհրդարանը եւ Նախագահը արդէն ընտրուած են։ Այլ ինչ որ ամէնէն աւելի զարմանալի է այս երեւոյթներուն մէջ, Սպանիոյ կողմէն տեսնուած փութկոտութիւնն է, ճանչնալու մասին Քուպայի հանրապետութիւնը նոյն իսկ միւս բոլոր տէրութիւններէն աւելի առաջ։

Այլ տեսէ՛ք աշխարհի հակադրութիւնները, ասդին մինչ նոր հանրապետութիւն մը կը ծնի Անկլօ–Սաքսոն ցեղի կրտսեր (ամերիկեան) ճիւղին ձեռքով, անդին երկու հանրապետութիւններ կը մեռնին միեւնոյն ցեղի երէց (անգլիական) ճիւղին միջոցով։ Ասոր պատճառը, պէտք է ըսել որ երկու ճիւղերուն տեսութեանց ու գաղափարներու մէջ գտնուած հակառակութիւնը չէ, այլ սա թէ Քուպա ուզեց Անկլօ–Սաքսոնին քաղաքական վերին թեւարկութիւնը, իսկ Թրանսվալ եւ Օրանժ մերժեցին միեւնոյն բանը, ուստի ահա առաջինը կեանք կ՚առնէ, իսկ վերջինները կը մեռնին։

Մ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ

ՓՆՏՌՈՒԱԾ ԴԷՄՔԵՐ

ՌՈՒԲԷՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Արեւելքի, Մասիսի, Մաղիկի եւ Ա. Մամուլի համակրելի աշխատակիցը, գաւառական ամէնէն ձեռնհաս ինքնատիպ գրագէտը, Թլկատինցիի գլուխ–գործոց ձեռնասունը, Ռուբէն Զարդարեան, մեզի՝ գրականութեան սկսնակներուս համար միշտ փնտռուած, խէթական դէմքն է։ Անիկա ցանցառաբար կը գրէ, բայց անոր գրուածքները մեր սահմանափակ եւ անշուք գրականութեան բուրաստանին չքնաղ անթառամները, լուսացնցող գոհարներն են։ Կարդացա՞ծ էք անոր հողերանական նորավէպերը, որոնք ամէնքն ալ տոհմային ու սիրելական աւանդութիւններէ դարբնուած են։ Ուշադրութիւն ըրա՞ծ էք զանոնք ջնարակող միսթիք ու բանաստեղծական ոճին, մեղմ ներդաշնակութեան ու խորունկ փիլիսոփայական տրամաբանութեան, որոնք այդ գրուածքները յատկանշող ինքնուրոյն գրուագներն են։

Ինչպէս համեղէնները, նոյնպէս օրաթերթերու մէջ ընթերցողին ակնարկը սնդղալապէս ու հմայաբար անոր անունին կը կառչի, ու անգամ մը որ սկսի ընթերցումը այդ մոգական գրուածքներուն, շատ դժուար է բաժնուիլ անոնցմէ, ու քիչ մըն ալ մտամփոփուիլ ուրիշ գրուածքներու մէջ։ Ենթերցուած մը կ՚ունենայ մարդ ու կը փափաքի անպատճառ այդ գրական գոհարներու ընթերցումին արբշռանքին մէջ ընկղմուիլ, կատարելապէս ըմբոշխնելու համար մտային այն հոգեպարար հաճոյքը, որ յատուկ է անոնց։

Ո՞վ չի փափաքիր ականովի դիտել այս մոգական տրամադրութենէն դիւցազնը։ Ձե՞ր մի որ ընդոստական սրսփանքութիւն մը ելեքտրացուցած է ընթերցողներուն դրական զգացումները։ Այն հոգեկան զմայլանքը ու վերացումը, որ կ՚ունենաս կարդալուդ ժամանակ, երբ կը լսես թրթռումները այն ստեղնաշարին, որուն Մուսայութիւնը գերադանցապէս տրուած է իրեն, վայրկեան մը չե՞ս հիացուներ, տենդագին անհամբերութիւն մը չի՞ տագնապեր հոգիդ, ու տեսութեան անհուն հրայրք մը, ըմբոշխնելու լափլիզող խանդավառութիւն մը չի՞ կայծկլտար էութեանդ մէջ։

Ահաւասիկ քանի մը տարիներէ ի վեր մենք ունեցած էինք այս կարօտակէզ մորմոքը, երբ յանկարծ իր բարեկամներէն լսեցինք թէ, գաւառական գրականութեան այս չքեղ ներկայացուցիչը, գաւառական արձակուրդին պատեհութեամբ, Տիարպէքիր պիտի այցելէ։ Ուրախութիւննիս ու ներքին հրճուանքնիս իրեն գալստեանն կը հասնի, ու այս խնդագին լուրին աւետումէն, մինչեւ իրեն ժամանումը տենդագին ու ջղագրգիռ անհամբերութեան շրջան մը բոլորեցինք, լեցուն այն ընդոստական վայրկեաններով՝ որոնք բնական արգասիքներն են այցելութեան ակնդէտ սպասումին։

Տնօրէնին տանը մէջ, ակնարկներու ընդոստ հպանցումով կը ճանչնանք գաւառական բանաստեղծը, ճիշդ այն դիմագծութեամբ, զոր ուրուանկարած էինք մեր երեւակայութեան խոհանքներուն մէջ։

Փափուկ ու մեղրամոմի կազմուածքով հասակ մը, ծայրայած բանաստեղծական սիրուն գլուխով, խորունկ ու արտայայտիչ նայուածքներ, հմայող անուշութեամբ մը ակնածելի, մեղմօրօր, ու դիւրաձիր խօսակցութիւն մը, առանց ծոմպլիմաններու, առանց պերճաշուք ձեւերու։ Գաւառացիի մը պարզութիւնը հոն կը թեւածէ, ու իմաստասէրի մը լայնամիտ գաղափարները, հոգեբանի մը խորունկ խորհրդածութիւնները, մարդասիրական սողանցումով անկէ կը զեղուն, գեղօրոր մեղեդիի մը սպասաւորութիւնը թողլով ուշադիրներու ականջներուն վրայ։ Ու վերջապէս ամէնէն ծայրայեղ քաղաքավարութիւնը, ու այն սիրուն, տեսակարար յատկութիւնները, որոնք խօսուածքի մը ու շարժուձեւերու դրասանգներն են, ու անդադրօրէն լսելու մարմաջ մը կը ներարկեն, տրամադրութեան այն գեհինով, զոր արմատացած զմայլանքի մը թովանքը պատրաստած է։ Ճիշդ ինքն է, իր գրուածքներուն հարազատը, որ կը վիպէ, կամ սիրունիկ տաղանտներ կը դաշնրգէ։

Դժբաղդաբար իրեն խօսակցութիւնն ալ կարճատեւ կ՚ըլլայ, ինչպէս սպասուածէն աւելի կարճ պիտի ըլլայ իր այցելութիւնը։ Տեսակցութեան փափաքող համակիրներու տողանցում մըն է, որ յաճախապէս կ՚ընդհատէ խօսակցութեան առասանը։ Եւ սակայն զմայլանքը, թովանքը միեւնոյն արբշռութեամբ պաշարուն է ամենուն համար, մոգական դիւթութիւն մը, որմէ ազատիլ անկարելի է։

Որքան քնքուշ, այնքան առատ ու ողորուն խօսակցութիւն մը, ամէն նիւթի վրայ միեւնոյն հմտութեամբ։ Խորապէս փափկանկատ, ու ծայրայեղօրէն քաղաքավար։ Հազիւ երբեմն, ու ալ ամէնէն երգիծական պարագաներուն, ժպտանքի թեթեւ սաստանում մը, կայծկլտանքի հպանցիկ ուրուանկարում մը կը նշմարես դէմքին վրայ։ Բանաստեղծի խոհուն պատկառանքով մը չշրջանակուած է միշտ անիկա։ Յաճախ գիրքերու ու թերթերու վրայ կը պտտցնէ խօսակցութիւնը, յատկանշուած ուղղամիտ դատողութեամբ, ու անկողմնակալ ջատագովութեամբ։ Ո՛րքան գրագէտ, ո՛րքան ուսուցիչ է, որքան գրականութեան, այնքան ալ ուսուցչութեան լայնալիր համակրանք մը ունի։ Գրականութեան մասին ունեցած բազմակողմանի ձեռնհասութիւնը կը պատկերանայ զուգահեռաբար ուսուցչական արեւշուշտ պաշտօնին մէջ ալ, ու միեւնոյն ելեքտրացումը որ կը յայտնայ ընթերցողին մէջ հանդէպ իր գրուածքներուն, կը ծածանի նաեւ ուսանողութեան համակրանքին մէջ, հանդէպ իր դասախօսութիւններուն։

Ափսոսալի բան է որ տաղանդները կը կաշկանդուին ուսուցչութեան անարժան կեանքին մէջ։ Առատ ժամանակ ունենալու էին ինքզինքնին գրականութեան ուսումնասիրութեանը տալու, ու իրենց չքնաղ գրուածքներով դրուագելու թերթերուն բովանդակութիւնը, կատարելու ընծայելու համար հաճոյքը ընթերցողներուն, որոնք յաճախ ծեծուած գրութիւններու ժամավաճառութեամբը կը թօթափին սպասողութեան ձանձրոյթէն։

Ուստի թող ներէ որ հրապարակաւ մեղադրենք զինքը գրական ասպարէզին վրայ ցանցառօրէն երեւնալուն համար, ատումներու պատահականութեամբ։ Ինչո՞ւ պիտի չգրէ միշտ, երբ այնքան բեղուն ու տպաւորող միտք, ու այնքան մոգական գրիչ ունի, մանաւանդ որ թերթերն ալ գրկաբաց ընդունելութեամբ կը սպասեն իրեն արտադրութիւններուն։

Կրկին մեղադրանք մըն ալ որ, սեղմօրէն ու անցաժամ կերպով ամփոփուած է իրեն միջավայրին մէջ, ու հազիւ նոր կը բարեհաճի այցելել Տիարպէքիր, ուր այսքան բազմաթիւ համակրողներ ունի։

Տիարպէքիր **ՅԱԿՈԲ ՓԱՓԱԶԵԱՆ**

ՆԱՄԱԿ ՊԷՐՈՒԹԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ՊԷՐՈՒԹ, Ապրիլ 17

Երկար տարիներէ ի վեր առեւտրական գործերով պարապելուս՝ [illegible] առիթ ունեցած եմ Սուրիոյ էն վաճառաշահ քաղաքը՝ Պէյրութ երթեւեկելու. այս անգամ երկու ամիսէն աւելի քաղաքս մնալ պարտաւորեցայ։ Մեծ–Պահքի մէջ, կիրակի օրերը ինծի համար պարտականութիւն համարեցի եկեղեցի երթալ։ Նախապէս տեղւոյս Հովիւ–Տեսուչ վարդապետին հետ ծանօթութիւն չունէի, բայց շուկային մէջ շատ կը խօսուէր իր վրայ, գրեթէ բոլոր ծանօթները գովասանքը կ՚ընէին վարդապետին, իր լուրջ ընաւորութեամբ, կենցաղագիտութեամբ, եկեղեցիին եւ դպրոցին նկատմամբ ունեցած սիրոյն ու նախանձախնդրութեանը համար։ Տնտեսի կիրակին եկեղեցին բաւական ժողովուրդ կար. երբ պատարագը աւարտեցաւ, վեղար առած եւ սեւ փիլոնը վրան՝ քարոզ խօսեցաւ կէս ժամու չափ, լաւ տպաւորութիւն թողլով։ Ժամերգութեան աւարտումէն յետոյ, ծանօթներուս հետ իր մօտը ելանք։ Հազիւ 30 տարեկան, թուխ եւ լուրջ դէմքով վարդապետ մըն է, համակրելի իր բնաւորութեամբ։

Շուրջս դիտեցի, տեսնելու համար եղած փոփոխութիւնները. ամէն ինչ մաքուր, նորոգուած եւ սարքուած։ Պէրութ Երուսաղէմի իրաւասութեան տակ ըլլալով՝ յաջորդաբար տեսած եմ 6–7 տեսուչներ, որոնց մեծ մասը ամուլ պաշտօնավարութիւն մը ունեցած են. սակայն անկեղծ ըլլալու համար պէտք է խոստովանինք որ Պէրութի ազգայինները հիմա շատ բաղդաւոր են՝ Յակոբեան վարդապետը իրենց հոգեւոր տեսուչ ունենալնուն. մօտէն իրազեկ դառնալով վարդապետին պաշտօնավարութեան եղանակին։ Մեծապէս նախանձախնդիր է եկեղեցիի բարեկարգութեան եւ դպրոցին յառաջդիմութեան նկատմամբ, որուն մէջ անձնուիրաբար յանձն առած է օրական 2–3 ժամ դասախօսութիւն, կրօնք եւ եկեղեցական երգեցողութիւն, պահելով համերժ դպրոցին տեսչութիւնն ալ իր վրայ։ Եկեղեցական եւ դպրոցական հոգերէ զատ՝ երթեւեկող անձանց աղքատներու, անգործներու, հիւանդներու ալ հարկ եղած աջակցութիւնը կ՚ընէ, առանց տրտունջի եւ դժկամակութեան։

Զատկի կիրակի օրը, եկեղեցին նման չտեսնուած բազմութիւն մը կար. կանուխէն վերնատունը փոքր ըլլալուն, մէկ մասը կեցած էր դասերուն մէջ. պատարագը՝ շնորհիւ դուրսէն եկած ուսանող տիրացուներու, շատ ներդաշնակ եւ փառաւոր եղաւ. վարդապետը հագած էր բոլորովին նոր զգեստ մը որ բարեպաշտ մը կողմէ նուիրուած էր։ Գրքի ընթերցումէն ետքը, Ներսէս վարդապետ օրուան տօնի առթիւ, պերճախօս քարոզ մըն ալ խօսեցաւ։ Քարոզէն յետոյ կարդացուեցաւ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր առ ժողովուրդն ուղղած օրհնալից կոնդակը, որմէ տեղեկացանք թէ Ն. Սրբազնութիւնը՝ տեսչին իր օրհնութիւնները կը ղրկէ այն նուիրատու բարեպաշտ անձերուն՝ որոնք վարդապետին թելադրութեամբ անօթներ եւ սպասներ նուիրած են եկեղեցիին։ Ժամերգութեանց աւարտումէն ետք, երկսեռ բազմութիւնը տեսչարանն եղաւ՝ շնորհաւորութեան համար, ուր երգեր երգուեցան գերմանական որբանոցի մէջ պատսպարուած որբուհիներու, ինչպէս նաեւ մեր մանկապարտէզի մանուկներուն կողմէ։ Ներսէս վարդապետ բոլոր ներկաները մեծարեց ըմպելիքով եւ անուշեղէնով։ Տեսչարանին մէջ, Ներսէս վարդապետ բաժակ ի ձեռին խիստ գեղեցիկ եւ իմաստալից բանախօսութիւն մը արտասանեց, բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին, Ս. Հայրապետին, Յարութիւն Ս. Պատրիարքին, որուն անուան տօնախմբութիւնն ալ ըլլալուն՝ աւելի շէնցեց. նաեւ Օրմանեան Ս. Պատրիարքին։ Սոյն բարեմաղթութիւնները ժողովրդին կողմէ ծափերով ընդունուեցան։ Կրնամ ըսել թէ այս առաջին անգամն էր որ Պէրութի մէջ այսքան փայլուն եւ փառաւոր Զատիկ մը տօնուեցաւ, բայց պէտք է խոստովանինք որ այս ամէնը կը պարտինք այդ անձանձիր հովիւին, որու ջանքերուն արդիւնքն էր։

Գ. Մ. Տ.

ՆԱԽԱԿՐԹՈՒԹԵԱՆ ՍԽԱԼՆԵՐԸ

Բ

Տղուն ապրիլ սորված կեանքը պէտք է որ իր տարիքին կեանքը ըլլայ. իր յարաբերական անմեղութեան ու անկաշկանդութեան, եւ անպատասխանատուութեան կեանքը, մինչ մենք այնպէս կը վարուինք անոնց հետ իբրեւ թէ յանցաւորներ ըլլային, իբրեւ թէ մանկութիւնը պատժելի թերութիւն մը եղած ըլլար։ Նայեցէք 10—12 տարու տղու մը դպրոցի կեանքին. իր աշխատելու, սորվելու պարտականութեան ձեւերն, եւ ըսէք թէ չի՞ նմանիր պատիժ մը, թէ պատի՞ժ մը չէ ան, որ մանկութեան՝ սխալ մը, յանցանք մը կարծուած ըլլալը չմոռցնել։ Եթէ կ՚ուզենք որ տղան մարդ ըլլայ՝ նախ մենք պէտք է մարդ ըլլանք։ Մեր նախակրթութեան բոլոր ջանքը մանկական ըլլալու, (եթէ երբեք այդպիսի ջանք մը գոյութիւն ունեցած է) սպառիլն է, յորչափ միշտ տաժանելի կեանք մը կուտանք իրենց ապրելու,— սեղմումներով, արգելքներով, նեղութիւններով լի, վախերով ու տխրութիւններով խառն, ու առանց հակադրելի կողմով նեղութիւններով, խաբէութիւններով, ատելութիւններով լի կեանք մը,—եւ ցոյցով այնպիսի դասաւանդութիւններ կ՚ընենք՝ որոնց ո՛չ նիւթը կրնայ մանկութիւնը հետաքրքրել, ո՛չ մանաւանդ եղանակը կարող է հրապուրիչ ու իւրացնելի ընել զանոնք։

Դպրոցական կեանքը, դրօսանքներէն դուրս, եւ դասաւանդութիւնները, բացարձակապէս սխալ են, որովհետեւ տղուն ապրելու հաճոյքը կը թունաւորեն։ Խաբուելու չէ բացառութիւններէն. խնդիրը բացառիկ տղոց վրայ չէ, որոնք կրնան կանխահասօրէն ու նոյն իսկ զարտուղօրէն ճաշակել մեր յոռի եղանակներուն տակ կորսուած անստանալի բարիքներէն, զոր կրնան նոյն իսկ իրենք վերածել բարիքի։ Բայց կրնա՞նք երաշխաւորել նոյն իսկ բացառիկ տղոց գոհունակութիւնը նկատմամբ իրենց անցուցած կեանքին։ Կարելի է ըսել թէ երանութեամբ չպիտի փարէին լաւագոյն, պաշտպանողագոյն դաստիարակութեան մը, եւ թէ զայն իրենց անարժան պիտի նկատէին. որ կանխահաս ու բացառիկ տղան անտարբեր է հնար եղածին չափ նուազ [illegible] ճիգ պահանջող ու զուարթ կեանքի մը։ Բայց խնդիրը միշտ պարզ մեծամասնութեան վրայ է արդէն։ Բացառիկները իրենց զարգանալու բացառիկ միջոցները կրնան գտնել իրենց մէջ։

Քիչ մը վերը կ՚ըսէինք թէ մեր ըմբռնած ու առնուած դաստիարակութեամբ տղոց երանութիւնը կը դանդաղեցնենք։ Իրենց ապրիլ տալու տեղ՝ կարգապահութիւն կը պատուիրենք իրենց։ Դպրոցին մէջ ամէն բան, դէշ հասկցուած կարգապահութեան մը համաձայն յօրինուած է, գիտակցաբար կամ ոչ, եւ այսպիսի կարգապահութեան մը գաղափարը կը ձգտի վանել հարկաւորապէս, ինչ որ պատանեկան ու մարդկային է, եւ անոր կը փոխարինէ մեքենական, առարկայական, ու տխրագին բան մը։ Կարգապահութեան նպատակն է կանոնաւորութեամբ, բարեկարգութեամբ ապահովութիւն աշխատութեան, առողջապահութեան ու բարոյականի։ Կարգապահութիւնը նպատակ ունի այլանդակօրէն սատարել անձնականութիւնները զապել տղոց մէջ, չափազանց զարտուղող ճօշակները սանձել, հսկել ա՛յնքան ինքնաբուխ անհատականութեան՝ որքան դասարանին միութեամբ, դպրոցին միութեամբ։ Այսպէս գրեթէ աւելորդ կը դառնայ դաստիարակներուն կողմէն հսկողութիւն ու խնամք, եւ աշակերտներուն կողմէն՝ ազնուութիւնը պիտի բաւէր, յուշնելու համար ինչ որ ուսումէն դուրս անհրաժեշտ է դպրոցի մը մէջ։

Կարգապահութիւնը օրինակի համար, զօրանոցներու կեանքին անհրաժեշտ է, վասն զի իր ենթադրած մեքենականութիւնը անհրաժեշտ է բանակի մը, որ մէկ մարմին պէտք է կազմէ։ Շէնքերուն ձեւին ու իրենց պարունակած բազմութեան տեսակէտով գլխաւոր նմանութիւնը կը բաւէ՞ որ այդ գաղափարը նախակրթարանի մըն ալ սկզբունքը ըլլայ,— նախակրթարանի մը՝ ուր ամէն տղայ իրաւունք ունի իբր անհատ մը մշակուելու եւ ապրելու, որքան ալ բազմամարդ ըլլայ շէնքը։ Դպրոցին մէջ անհրաժեշտ կերպարանքով մը իր պահպանութիւնը ակնածելի ընող այդ բառը նպատակ ունի սակայն ուսուցչութիւնը չխեղդել եւ յարգելի ընել. այսինքն մինչդեռ դպրոցը նպատակ ունի տղոց օգուտը, կարգապահութիւնը կը հիմնուի ուսուցչին օգտին վրայ. մէկը տղոց կեանքը կը յարգէ, իսկ միւսը դասատուին ջիղերն ու յաւակնութիւնը։ Այսպէս, ըստ մեր գործածած կարգապահութեան, ամէն բան ի նպաստ ուսուցչութեան է վարժարանին մէջ, եւ ոչինչ ի նպաստ աշակերտներուն։

— 62 —

ԺԻՒԼ ՄԱՐԻ

ՌՕԶ–ՄԱՆՕՆԻ ՎՐԷԺԸ

Թ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կլյօմ դուրս ելաւ սենեակէն ու Պրիւլոյի հետ դարձաւ։

—Ո՛հ, օրիորդ, դիպուածի արդիւնք է միայն, ըսաւ ոստիկանը։ Դիպուածը զարմանալի դերեր կը կատարէ կեանքի մէջ, մանաւանդ ոստիկաններու կեանքին մէջ։

—Ի՞նչպէս կ՚ըլլայ որ դուք իմ բարեկամս կ՚ըլլաք. ընդհակառակը, ձեր պաշտօնին բերմամբ կ՚ուզէք վնաս պատճառել ինծի։

—Նախ, օրիորդ, ինծի պէս ծեր մը չի կրնար թշնամին եղած ըլլալ ձեզի պէս սիրուն աղջկան մը։ Պ. Ժիւվարտէն ալ պիտի ըսէ թէ ձեզ շատ կը սիրէ։

—Պրիւլօ, մրմնջեց Կլյօմ։

—Ի՞նչ կայ, անմիտ խօ՞սք մը ըրի։

Ու ծերուկ ոստիկանը յարեց անփոյթ շեշտով մը.

—Պ. Ժիւվարտէն ձեզ այնքան կը սիրէ որ իրեն անձնուէր եղող մարդոց կը թոյլատրէ ի նպաստ ձեր շահերուն գործել։

Ռէժին երկարեց ձեռքը, բայց այնքան տկար էր որ չկրցաւ թօթուել Պրիւլոյի ձեռքը։ Այս վերջինը ծռեցաւ եւ յարգանքով սեղմեց Ռէժինի ձեռքը։

—Պ. Կլյօմ, ես կը մեկնիմ սենեակէն, որովհետեւ իմ ներկայութիւնս անհրաժեշտ չէ։ Ընդհակառակը, դուք շատ մը բաներ ունիք իրարու ըսելու, որոնցմով կրնաք կազդուրուիլ։

Արդարեւ Պրիւլօ դուրս ելաւ սենեակէն։ Կլյօմ այնքան յուզուած էր որ չկրցաւ խօսք բանալ։ Ռէժին քիչ մը կազդուրուած, ըսաւ.

—Բարեկամս, յանդիմանութիւն մը՝ ուղղեցէք ինծի։

—Ինչպէս, չյանդիմանե՛մ մի։ Մեծ ոճիր մը գործել ուզեցիք, որովհետեւ ձեզ սիրողները սուգի մէջ պիտի ձգէիք։

—Բարեկամս, կը խնդրեմ...

—Ռէժին, ինծի խոստացէք կորովի ըլլալ եւ նոյն իսկ ընդունիլ այն կեանքը, որ իբր պատիժ կը թուէր ձեզի։ Եւ ահա առաջին քայլէն, կը կորսնցնէք ձեր ուրախութիւնը եւ անձնասպանութեամբ կ՚ուզէք զերծ մնալ պատիժէն։

—Կլյօմ, բարեկամս...

—Ալ ես ի՛նչ վստահութիւն պիտի ունենամ ձեր վրայ։ Կ՚երդնո՞ւք որ անգամ մըն ալ չպիտի փորձէք անձնասպան ըլլալ։

—Այո՛, Կլյօմ, կ՚երդնում։

—Ի՞նչպէս կ՚ուզէք որ հաւատամ ձեր երդումին։

—Պէտք է հաւատալ բարեկամս։

—Ա՛հ, Ռէժին, ո՛րքան դէշ եւ որքան անգութ բան է...

Ու արցունքներ թրջեցին Կլյօմի աչքերը։ Մանկամարդ աղջիկը տեսաւ անոր արտասուելը ու այլայլած մրմնջեց.

—Ո՛հ, բարեկամս, խեղճ բարեկամս։

Կլյօմ ցնցեց գլուխը եւ յուզումնալից ձայնով մը ըսաւ.

—Ձեր բարեկամը չեմ, Ռէժին։

—Կլյօ՞մ...

—Ո՛չ, սակայն, կը հասկնա՞ք սակայն, որովհետեւ եթէ ճշմարտութիւնը ըսէի, թերեւս չուզէիք մտիկ ընել ինծի... եւ ես չէի ուզեր հեռանալ ձենէ։ Ձեր բարեկամը չեմ, եւ երբեք եղած չեմ. կը սիրեմ ձեզ, կը սիրեմ ձեզ, ո՛հ որքան կը սիրեմ ձեզ։

—Աստուա՛ծ իմ, Աստուա՛ծ իմ։

Ռէժին բարձին վրայ գլորեց գլուխը ու աչքերը փակեց։ Կլյօմի սիրային խոստովանութիւնը մեծ երջանկութիւն մըն էր իրեն համար. իր տխուր վիճակին մէջ մեծապէս ազդած էին Կլյօմի խօսքերը։ Բայց այդ տկարութիւնը երկար չտեւեց։ Սաստիկ գունատեցաւ։ Կլյօմ, որ անկողնին քով ծնրադրած էր, Ռէժինի ձեռքը բռնեց եւ համբոյրներով ծածկեց զայն։

—Լաւ գիտէ՞ք թէ մեզի համար այս սէրը անկարելի է իրագործել։

—Ո՛չ... ընդհակառակը, ես կարելի կը տեսնեմ զայն։

—Կը մոռնա՞ք...

—Բան մը չեմ մոռնար։

—Ժան Վիլլօրիէ...

—Չէք սիրած զայն։

—Աւա՜ղ։

—Թէեւ հիմա չէք սիրեր զայն, այնպէս չէ՞։

—Ո՛հ, անտարակոյս։

—Ձեր անդիտակ սէրը անցած ձգած է ձեզ, բոլորովին պատրաստ ուրիշ աւելի զօրաւոր եւ աւելի անկեղծ սիրոյ մը համար։

—Իմ սիրտս մեռած է...

—Ձեր սիրտը ամէն ատենէ աւելի կենդանի է։ Ինչ որ կը խնդրեմ ձենէ, ձեր սիրոյն արժանանալն է...

Ռէժին գլուխը ցնցեց եւ ինքզինքը պաշտպանել ուզեց, բայց ուժը կը պակսէր իրեն։ Լուռ մնաց եւ իր ձեռքով ջղաձգօրէն սեղմեց Կլյօմի ձեռքը, որ իրեններուն մէջ մնացած էր։

—Իրա՞ւ, Ռէժին, բնա՛ւ չպիտի սիրէ՞ք զիս։

—Լսեցէք Կլյօմ եւ մի՛ հարցաքննէք զիս։

—Ընդհակառակը կ՚ուզեմ հարցաքննել ձեզ... կ՚ուզեմ հասկնալ թէ ի՛նչ կ՚անցնի ձեր սրտին խորը...

—Ես գիտեմ, Կլյօմ. կ՚աղաչեմ բան մի՛ հարցնէք ինծի... հիմա ուժ չկայ վրաս... յետոյ, յետոյ։

—Շատ լաւ, թո՛ղ յետոյ ըլլայ, բայց չեմ ուզեր առանձին թողուլ ձեզ։

—Օ՛հ, մի՛ վախնաք։

—Վստահութիւն չունիմ ալ ես։ Հիմա պիտի երթամ մօրս իմաց տալու որ հոս գայ, մինչեւ այն ատեն Պրիւլօ ձեր քով պիտի մնայ։

—Ինչ որ ալ ըլլայ, Կլյօմ կ՚երդնում թէ ա՛լ ես անձնասպան չպիտի ըլլամ։

Կլյօմ հեռացաւ սենեակէն։ Արշալոյսը նոր կը ծագէր։ Մանկամարդ աղջիկը ժպտագին նայեցաւ անոր ետեւէն ու երբ դուռը գոցուեցաւ, մրմնջեց.

—Կլյօմ կը սիրէ զիս... եւ ես ալ զինքը կը սիրեմ։

Հինգ վայրկեան յետոյ Պրիւլօ ներս մտաւ սենեակէն, Ռէժինին քով հսկելու համար։

—Եթէ այս անգամ նորէն անձնասպան ըլլալ փորձէք, յանցանքը հսկողութեան պակասին չպիտի ըլլայ։

—Այլ ես փափաք չունիմ կրկնելու այդ փորձը։

—Ախորժակնիդ անցա՞ւ։

(Շարունակելի)

Ո՛չ ապաքէն վարժարանի կարգապահութիւնն է որ, ուրիշ քանի մը պատճառներու հետ,՝ որոնց վրայ հետզհետէ պիտի խօսինք, կը ջնջէ տղոց զուարթութիւնը, կեանքի յատկանիշը, դասին ու ներողութեան հաճելիութիւնը. եւ մանաւանդ ո՛չ ապաքէն, չփոթելով բարոյականին հետ՝ ասոր տե՛ղը կը բռնէ, բարոյականի՛ն տեղը, եւ անգամ մը որ տղան մեկնի վարժարանէն ու դադրի՛ այդ կարգապահութեան հպատակելէ՝ տեսնուած պարապը տղուն սրտին մէջ, բարոյականի՛նն է։ Բարոյականին մէկ կեղծը, խարդախութիւնը, խուսափողականը չէ՞ ուրեմն վարժարանի կարգապահութիւնը։

Թող նախկին դպրոցականները վայրկեան մը յիշեն իրենց աշակերտութիւնը, եւ ուսուցիչները իրենց աշակերտներուն դպրոցի կեանքը պահ մը դիտեն։ Մինչդեռ մենք կ՚ըսենք որ դաստիարակութիւնը կեանքին ձե՛ւը պէտք է միայն ըլլայ հետեւաբար կեանքը իր առօրեայ յատկանիշներովը պէտք է երեւի դպրոցական գործունէութեան մէջ. ահա դասընդմէջներու եւ մանաւանդ զբօսանքներու միջոցին է միայն որ կեանք մը կը տեսնուի դպրոցին մէջ, թէեւ տղաք, այդ պահերուն, վայրենի ու խօլ կերպով մը կը գործածեն այն կորովը՝ որ անհրապոյր ու չոր դասերու միջոցին ճնշուած ու անգործածելի մնացեր էր։ Զբօսանքին մէջ, այսպէս, չափազանց կեանք մը կը տիրէ, անիմաստ, անօգուտ, վայրենացնող, եւ ուսմանց ժամերուն մէջ ալ ապուշ եւ անդամալոյծ վիճակ մը։ Տեսակ մը անմիտ կանոնապահութիւն է այս բանին պատճառը. կանոնապահութիւն մը ըստ որում, որոշ ժամանակներու մէջ պէտք է զբաղիլ որոշապէս տարբեր (՞) իրերով, ուրեմն ինչպէս այլ եւ այլ դասերը իրենց յատուկ ու զատ ժամերը ունին, այնպէս ալ ուսումը ունի իր անխառն ժամերը եւ զբօսանքն ալ իրենները, անխառն։ Այս անխառնութիւնն ու զատութիւնը բռնազբօսիկ է, սխալ է, եւ վնասակար։ Վասն զի, ինչպէս ըսինք, դասն ու զբօսանքը հնար եղածին չափ միասին է որ կը կազմեն կեանքը, մանաւանդ տղո՛ւնը։ Տղան, զբօսանքի՛ պայմանով կրնայ ընդունիլ դասը. ուրեմն դասի պայմանով զբօսանք տալու ենք իրեն։ Այս զատութիւնը վնասակար է նաեւ անով որ սովորե՛լ կը նշանակէ տղան երկուքէն հաճոյագոյնը ընդունիլ. եւ քանի որ ամէն հաճելիութիւն տարած խոնած ենք զբօսանքին մէջ, ցամքեցնելով ու դատարկելով դասը, տղան զբօսանքը կը նախընտրէ միշտ։

Կ՚ուզէի համոզուած ըլլալ տղոց, որոնք դասարան վազէին, Թուաբանութեան դասին, Աշխարհագրութեան եւ Կրօնքի դասին վազէին, ինչպէս կը վազեն զբօսանքի, որոնք դասարան մտնէին գէթ այնպէս ինչպէս որ կ՚ելլեն անկէ. չեմ ըսեր մտնէին մանաւանդ այնպէս ինչպէս կ՚ելլեն։ Եթէ տղաքը, ըստ մեր ամենօրեայ յարաժամեայ ականատեսութեան կը վազեն պարտէզ, այնքան որքան չեն քալեր դասարան, պատճառօրէն կը ցուցնէ տղոց մտքին մէջ այդ երկուքին զանազանութիւնը։

Պիտի ըսուի որ ամէն մարդ բնականօրէն կը սիրէ հաճոյքը, եւ կը խուսափի ճիգէն։ Անշուշտ. եւ այս պատճառաւ, կ՚ուզենք որ «ճիգը» այնպէս ըլլայ որ տղան չխուսափի անկէ, որպէս զի կարենայ անկէ օգտուիլ, գէթ մինչեւ ուսումնասիրութեան անխախտ բնաւորութեան իր մէջ, ինչ որ նախակրթարանի տիպար կեանք մը բաւական է ապահովելու, եւ մանաւանդ ինչ որ նախակրթարանի մը ուսումնական նպատակը պէտք է ըլլայ, վասն զի նախակրթարան մը, ուսուցիչ մը՝ յաջողած է ա՛յն ատեն ուսուցման մէջ՝ երբ ո՛չ թէ ուսեալ բրած է աշակերտը, այլ ուսումնասէր։ Դասերը օգտակար ըլլալու համար, կ՚ըսենք, հաճելի ըլլալու էին ա՛յն պատճառներով՝ որոնցմով զբօսանքը սիրելի է. այսինքն անով որ զբօսանքը չի կաշկանդեր տղուն գործունէութիւնը՝ կամ լաւ եւս անով որ հոն խաղի մէջ պատահած կաշկանդումներուն ի սրտէ համակերպած է տղան. յետոյ, անով որ անյաջողութեան մը, թերութեան մը հետեւորդ ո՛ եւ է լուրջ պատասխանատուութիւն կամ պատիժ չհրապարակեր իրեն. նաեւ անով որ զուարթ է խաղը՝ իբր հետեւութիւն նախորդ պատճառներուն։ Այդ դասերը, ուր տղան կաշկանդուած է բարոյապէս, ֆիզիքապէս, մտաւորապէս, ուր թերութիւնները սրտատրոփ սպասել կուտան յանդիմանութեան, ուր ոչինչ կը զուարթացնէ միտքը իրօք, բաղդատմամբ զուրկ են այն բացարձակօրէն անհրաժեշտ հրապոյրէն զոր ունենալու էին խաղին պարունակածին չափ։ Եթէ զբօսանքը մարմնոյն կեանքն է, եւ դասերը մտքին,—աւելի ճիշդ՝ եթէ առաջինը անդամներուն կեանքն է մանաւանդ, եւ երկրորդները ուղեղին,—ո՛չ մէկ կողմը, ոչ միւսը պէտք է անիրաւեն իրարու, տղուն ամբողջ կորովը խլրտացնելով։ Արդի կերպերով՝ դասերը դաս չեն, քանի որ բաւական զբօսանք չեն. նոյնպէս զբօսանքները զբօսանք չեն, քանի որ բաւական դաս չեն։ Դասերուն տաժանքին դէմ աւելի քան լիուլի փոխարինութիւն մըն է զբօսանքը. ո՛չ տաղի չարչարանքը տուէք, ո՛չ ալ հաճոյքի սանձարձակութիւնը։

Տ. Զ.

ԿՕՇԻԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԱՅՐԵՐՈՒ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ՔՕԹՕՆԻՍ ԵՂԲԱՐՔ
Պոլիս, Միսըր-Չարշըսիին մօտ, Բէճէնճիլէր փողոց, Սապունճը խան Թիւ 7
Մասնաճիւղ, Քիճնաճըլար փողոց, Րիզա փաշա խանի դիմաց թիւ 7

Արտաքին Լուրեր

ՄԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Անգլիա եւ Ճաբոն.—Ճաբոնի գործը Մայրագոյն Արեւելքի մէջ.—Քորէա.— Երկաթուղիներ.—Ճաբոնի ու Քորէայի առեւտրական յարաբերութիւններ։

Անգլօ-ճաբոնական դաշնակցութեան կնքուելէն ի վեր, մեծ տէրութեանց Թոքիոյի դեսպանները եւ հիւպատոսները առաջուընէ աւելի մեծ ուշադրութեամբ կը հետեւին Մայրագոյն Արեւելքի մէջ Ճաբոնի գործունէութեան։ Պերլինէն առնուած հեռագրի մը նայելով, Եոքոհամայի գերման ընդհանուր հիւպատոսը տեղեկագիր մը ղրկեր է Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան՝ ուշադրութիւն հրաւիրելով Ճաբոնի յարաճուն գործունէութեանը մասին՝ գերազանցելու ազդեցութիւն մը ունենալու համար Քորէայի մէջ։ Քորէայի մայրաքաղաքը՝ Սէուլը Չէմուլբոյի նաւահանգիստին կցող երկաթուղին շինուած է Ճաբոնի կառավարութեան կողմէ փոխ տրուած մեծամեծ գումարներով, եւ երկաթուղիի այդ գիծը հիմա կը յանձնուի ճաբոնական վարչութեան տակ։ Սէուլէն Ֆէզանի երկաթուղին, որ 450 քիլոմեթր երկայնութիւն ունի, Ճաբոնցիներու ձեռքը կը դառնայ, որոնք 25 միլիոն եէնի առնուանական դրամագլուխով Ընկերութիւն մը կազմած են։ Ճաբոնի կառավարութիւնը այդ Ընկերութեան երաշխաւորած է 15 տարուան համար հարիւրին վեց տոկոս մը վճարուած դրամագլուխին վրայ՝ Ընկերութեան օրինաւորապէս արձանագրուելու թուականէն սկսեալ։ Այդ դրամական աջակցութիւնը թէեւ ծանր զոհողութիւն մըն է Ճաբոնի գանձին համար, սակայն ցոյց կուտայ թէ Ճաբոն մեծ կարեւորութիւն կուտայ Քորէայի զարգացմանը, այդ երկրին հետ առեւտրական յարաբերութեանց ապագային օգտին համար։ Ճաբոնի ու Քորէայի առեւտրական յարաբերութիւնները 1884ին 764,000 եէն էին, բայց չինական պատերազմէն ի վեր, այդ գումարը մինչեւ հիմա աւելցած է, այնքան որ Քորէայի արտաքին վաճառականութեան ամէնէն մեծ մասը կը կազմէ Ճաբոնի հետ առեւտրական յարաբերութիւնները։ Արդարեւ 1895ին, Ճաբոն 3,381,146 եէնի, ոսկին, արծաթը եւ այլն ալ հաշուելով, ապրանք կը ղրկէր Քորէա. 1900ին այդ գումարը հասաւ 9,953,271 եէնի։ Ճաբոնի արտածած ապրանքներուն մէջ գլխաւոր տեղը կը բռնէ բամպակը՝ իր բոլոր ձեւերով, եւ վերջերս աւելի յարգ գտաւ Քորէայի հրապարակին վրայ, ուր 1900ին 6 միլիոն եէնի չափ բամպակ գնուեցաւ։ Ճաբոն նաեւ Քորէա կը ղրկէ սիկառէթ, պղինձ, լուցկի, երկաթ, երկաթեղէն, յախճապակի, աղ եւ այլն։ Քորէայի ծովեզերքին վրայ, ինչպէս Մայրագոյն Արեւելքի միւս երկիրներուն մէջ, շոգենաւային երթեւեկութիւնները Ճաբոնցիները կը կատարեն։ Քորէայի մէջ նաեւ կան ճաբոնական բազմաթիւ հաստատութիւններ, թէեւ Քորէա կարող է ինքնիրեն կատարել իր թղթատարութիւնը։

ԵՐՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի յարաբերութիւնները.—Թղթակցութիւններ Բարիզի եւ Հռոմի միջեւ.—Դաշնադրութեանց հրատարակութիւնը։

Էնտեփանտանս Պելժ, որ քանի մը օր առաջ Երրեակ Զինակցութեան ամբողջական վերանորոգումին նկատմամբ դրդացուցիչ լուր մը հրատարակած էր, Բարիզի իր թղթակցէն հեռագիր մը կը ստանայ՝ ծանուցանող թէ այդ լուրին վերաբերմամբ երեք օրէ ի վեր կարծիքի փոխանակութիւն մը կը կատարուի Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին եւ Հռոմի ֆրանսական դեսպանին միջեւ։ Նոյն թղթակիցը կը յաւելու թէ Ֆրանսայի կառավարական շրջանակներուն մէջ աւելի յուսահատութիւն կը տիրէ։ Առանց ուրանալու թէ ֆոն Պիւլով կոմսը ամբողջական վերանորոգումը առաջարկած ըլլայ Վիեննայի տեսակցութեան մէջ, կ՚ըսուի թէ վերանորոգութիւնը եթէ տեղի ալ ըլլայ, Իտալիա տակաւին որոշած չէ տեղի տալ զինուորական դաշինքի պայմանադրութիւններուն համար՝ Ֆրանսայի նկատմամբ։ Կը կարծուի թէ մեծ պատճառներ կան այդպէս խորհելու մասին։ Ամէն պարագայի մէջ, կը յարէ նոյն թերթը, կատարեալ վստահութիւն կայ նպաստաւոր լուծման մը համար։ Միւս կողմէ Էնտեփանտանս Պելժ կը հաստատէ թէ իր տեղեկութիւնները բնաւ չեն հերքուած։ Պրիւքսէլի թերթը կ՚արտատպէ խոշոր կարեւոր թերթերուն տեղեկութիւնները այդ մասին։ Թրիպունա որ կիսապաշտօնական լրագիր մըն է, այդ առթիւ կ՚ըսէ.—«Կատարելապէս ճշմարտութիւնը բրած պիտի ըլլանք երբ յայտարարենք թէ պէլճիական երախտ լրագրին հրատարակած զինուորական եզրակացութիւնը որ եւ է անհերքելի իրողութիւններով չէ հաստատուած։ Չենք գիտեր թէ ֆրանսական նաւատորմիղը ներկայ պիտի գտնուի՞ թէ ոչ Բալէրմոյի ջուրերուն մէջ՝ այն միջոցին երբ Սիկիլիոյ առաջին քաղաքը ընդունի Իտալիոյ թագաւորին այցելութիւնը։ Սա միայն յայտնի է թէ Էնտեփանտանս Պելժի գրկոյցը կ՚ապացուցանէ թէ նախապաշարում մը կայ որ Երրեակ Զինակցութիւնը եւ անոր դաշինքի որոշումները Ֆրանսայի դէմ ուղղուած են մանաւանդ։ Այդ նախապաշարումը այնքան արմատացած է որ բանականութեան առջեւ իսկ կը դիմանայ։ Արդէն բրած ենք թէ Երրեակ Զինակցութիւնը արգելք մը չէ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ կատարելապէս համաձայնութիւն մը գոյանալուն մինչեւ 1887։ Երրեակ Զինակցութիւնը չարգիլեց այդ համաձայնութիւնը, որ երեք տէրութեանց դաշնակցութեան հետ բնաւ առնչութիւն չունեցող խնդիրներով ընդմիջուած էր, վերահաստատուիլ 1897ին՝ Երրեակ Զինակցութիւնը կատարելապէս գոյութիւն ունեցած միջոցին։ Այդ խնդիրներուն վերաբերմամբ կարգ մը խմբագիր լրագիրներ պէտք է վերապահութեամբ ընդունէին նպատակաւոր տեղեկութիւնները։ Կրնայ ըլլալ որ Երրեակ Զինակցութեան ձեւերը չփոխուին, բայց թէ՛ Հռոմի եւ թէ՛ Բարիզի արտաքին գործոց պաշտօնատուներուն մէջ պէտք է այդ վայրկեանէն իսկ համոզուած ըլլան թէ նոյնութեամբ եթէ պահուած են, անիկա կ՚ապացուցանէ թէ այդ տրամադրութիւնները արգելք պիտի չըլլան Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ բարւոք յարաբերութեանց եւ թէ Իտալիոյ մէջ ամէն ոք, առաջինէն մինչեւ վերջին քաղաքացին, բացարձակապէս կ՚ուզէ որ այդ յարաբերութիւնները պահպանուին։» Թրիպունա նաեւ կ՚ըսէ.—«Կը հաստատուի թէ Էնտեփանտանս Պելժի հրատարակած գիրկոյցը, զոր Բարիզի իր թղթակիցն ստացած է, Ֆրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնատունէն ելած չէ։ Այդ գիրկոյցը թարգմանն է այն մտահոգութիւններուն՝ որոնք երեւան գալ կը սկսին պաշտօնական շրջանակներուն մէջ։ Ասոնք արդէն կը սնին այն յօյսերուն թէ Երրեակ Զինակցութիւնը թէ՛ հիմերուն եւ թէ՛ ձեւին մէջ փոփոխութիւններ պիտի կրէ։ Ուստի կը վախցուի թէ մի՛ գուցէ ասոր հետեւանքը ըլլայ տեսակ մը յուսախաբութիւն Ֆրանսայի հանրային կարծիքին մէջ՝ սա համոզումով թէ փոփոխութիւնները անխուսափելի են։ Ուրիշ կերպ իսկ եթէ ըլլար, այդ փոփոխութիւնը պիտի յայտնուէր հրապարակութեամբ փոփոխեալ յօդուածներուն, ինչ որ ամբողջ դաշնադրութեան հրապարակման համահաւասար պիտի ըլլար։ Այդ առթիւ կարելի է դիտել տալ թէ ֆրանքօ-ռուս դաշնակցութիւնը եւ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի համաձայնութիւնը կազմող բնագրային գրկոյցները չեն հրատարակուած ու չեն կրնար հրատարակուիլ։ Միեւնոյնն է նաեւ Երրեակ Զինակցութեան համար։ Ֆրանսական շրջանակներուն մէջ տիրող այդ մտահոգութեանց, զորս կ՚ըսուի թէ Հռոմի ֆրանսական դեսպանն ալ ունեցած է, կարելի է պատասխանել թէ իրողութիւնները հաստատուած են ու պիտի հաստատեն թէ Երրեակ Զինակցութեան վերանորոգումը, նոյն իսկ անփոփոխ վիճակին մէջ, չի կրնար արգելք ըլլալ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի մէջ տիրող բարեկամութեան։ Քանի որ հաւանական չէ թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը գոնէ այդ զինակցութեան հիմերը չգիտնայ, այն մեծ ապացոյցը թէ չէ կրցած արգիլել երկու լատին երկիրներու մերձեցումը, սա է որ Զինակցութիւնը չէ կրցած արգելք ըլլալ Իտալիոյ ու Ֆրանսայի համաձայնութեան կնքմանը։»

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ

Զինուորական նոր կազմակերպութիւնը.—Հըթըն զօրավարին ծրագիրը։

Լոնտոնի լրագիրները կ՚ըսեն թէ Հըթըն զօրավարը, որ պաշտօն ունի Աւստրալիոյ դաշնակցութեան համար պահեստի բանակ մը կազմակերպել, իր տեղեկագիրը ներկայացուցեր է դաշնակցային խորհրդարանին։ Զօրավարը, հիմնուելով այն պարագային վրայ թէ իրաց արդի կացութեան մէջ Անգլիոյ մարտանաւերը եթէ թող չտան, եւրոպական կամ ամերիկեան կառավարութիւն մը չի կրնար զինուոր ղրկել Աւստրալիոյ դէմ, կ՚առաջարկէ որ մնայուն կերպով զէնքի տակ գտնուելիք զինուորներուն թիւը ըլլայ 16,000՝ դաշտային վաթսուն թնդանօթներով։ Զինուորներու այդ թիւը պատերազմի ատեն 44,800ի պիտի բարձրանայ։ Այդ նոր բանակին գլխաւոր պաշտօնը պիտի ըլլայ շուտով օգնել Անգլիոյ, եթէ Հնդկաստանի կամ Հարաւային Ափրիկէի մէջ պէտք ունենայ, կամ Խաղաղականի եւ կամ Հնդկական Ովկէանոսի մէջ գրաւել գաղթավայրերը այն տէրութեանց՝ որոնք պատերազմի բռնուին Անգլիոյ հետ։

ՇՈՒԷՏ-ՆՈՐՎԵԿԻԱ

Զեկոյցներ.—Խորհրդարանին մէջ.—Մերժուած առաջարկութիւն մը։

Սթոքհոլմէն կը հեռագրեն գերման գործակալութեան մը թէ Շուէտի Երեսփոխանական Ժողովը մերժեր է մէկ քանի երեսփոխաններու առաջարկութիւնը, որով կառավարութիւնը կը հրաւիրէին դիմումներ ընել՝ Շուէտ-Նորվեկիոյ չէզոքութիւնը ապահովելու համար։ Այդ մերժումը քուէարկուեցաւ արտաքին գործոց նախարարին մէկ յայտարարութեամբը թէ համակարծիք չէ այդ տեսակ դիմումի մը պաշտօնապէս կատարուելուն, բայց կառավարութիւնը միշտ հաստատապէս որոշած է բացարձակ չէզոքութիւն պահել եւ զգուշանալ ամէն տէրութեանց վէճերուն միջամտելէ։

ՈՎԿԻԱՆՈՍԷՆ ԱՆԴԻՆ

Գերման շոգենաւային Ընկերութիւններ.—Անգլօ-ամերիկեան Սնտիքան.—Տանէկան յայտարարութիւններ.—Մրցման կարելիութիւնը։

Անգլօ-ամերիկեան Սնտիքային եւ շոգենաւային Գերման Ընկերութեանց միջեւ կնքուած դաշնադրութիւնը ընդհանուր հետաքրքրութիւն պատճառած է, վասն զի անոր տրամադրութիւնը տակաւին կատարելապէս ծանօթ չէ։ Բարիզի թերթ մը պատեհ համարած է Գերման Ընկերութիւններու մասնակցութեան սահմանը գիտնալ այդ գործին մէջ. ուստի «Համպուրկ Ամերիկա Լինէ» Ընկերութեան Բարիզի ընդհանուր գործակալ Պ. Հալթէմէրէն տեղեկութիւններ ուզած է։ Պ. Հալթէմէր, Ընկերութեան վարչական խորհրդին նախագահին արտօնութեամբ, հետեւեալ յայտարարութիւնները բրած է.—«Գերմանական անդրատլանտեան Ընկերութիւնները չեն նուաճուած անգլօ-ամերիկեան սնտիքային։ Ամէն բանէ առաջ, ուզած են պահել իրենց կատարեալ անկախութիւնը, բայց իրենց համար շահաւոր նկատած են կարգադրութիւն մը կնքել։ Այդ կարգադրութեան նպատակն է, յարգելով հանդերձ իրենց ազատութիւնը՝ հիմնական շոգենաւային երթեւեկութեանց շահագործութիւնը, գործնական կերպով սահմանել [illegible] եւ այդ կերպով առաջքը առնել վնասակար պայքարի մը։ Գերման Ընկերութեանց մասին կարգադրութեան ամէնէն կարեւոր կէտը հետեւեալն է.—Սնտիքան կազմողները յանձն առած են անոր ամբողջ տեւողութեանը միջոցին՝ այսինքն քսան տարի առանց նախապէս համաձայնութիւն գոյացնելու, իրենց նաւերը որ եւ է գերման նաւահանգիստ չը ղրկել։ Ասոր փոխարէն գերման Ընկերութիւնները յանձն առած են որոշ սահմանէ մը աւելի չզարգացնել իրենց անդրատլանտեան շոգենաւային երթեւեկութիւնները անգլիական նաւահանգիստներու համար։ Այդ կարգադրութեան ապահովելու համար բաղձացուած օգտակար արդիւնքը, որոշուած է նաեւ որ խումբերուն իւրաքանչիւրը շահակից ըլլայ միւսին դրամական յաջողութեան՝ այն համեմատութեամբ որ միջոց մը անկարելի ըլլայ, բայց ամէնէն կարեւոր կէտը սա է թէ գերման Ընկերութիւնները պիտի չմասնակցին այդ տրամադրութեան գոյացնելիք շահերու բաժանման, վասն զի ասոնք պիտի ծառայէին պաշտպանելու հասարակական մրցակցութեան մը դէմ որ կրնայ առաջ գալ առեւտրական դաշնադրութեանց բերմամբ, գրութիւններու փոփոխելէն, նպաստներէ եւայլն։ Վերջապէս եղաւ երկու խումբերու բարեկամական մէկ գործակցութիւն է՛ որոնք պիտի կրնան իրենց շոգենաւային երթեւեկութիւններու պէտքերուն համար փոխադարձաբար օժանդակել իրարու։ Յանձնաժողով մը պիտի կազմուի անգլօ-ամերիկեան սնտիքային եւ գերման Ընկերութեանց երկուքական ներկայացուցիչներէն։ Երկու խումբերուն հաւաքական շահերուն վերաբերեալ խնդիրները, որոնց մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ հիմնական շոգենաւներէն աւելի օգտուելու պարագան, պիտի ներկայացուին այդ յանձնաժողովին։ Այդ մարմինը գործադիր իշխանութիւն պիտի չունենայ, բայց իրեն ներկայացուած վէճերուն համար համաձայնութիւն մը գոյացնել պիտի աշխատի։ Եթէ պայմանադրութեան տրամադրութիւնները մեկնելու մասին անհամաձայնութիւն մը ծագի, խնդիրը իրաւարարութեամբ պիտի վճռուի։ Կարգադրութիւնը ինչպէս ըսուեցաւ, քսան տարի պիտի տեւէ, բայց երկու կողմն ալ տասը տարի ետքը իրաւունք պիտի ունենայ վերաքննութիւն պահանջել. նաեւ պիտի կրնայ լուծել, եթէ նոր առաջարկութիւնները չընդունուին։ Անգլօ-ամերիկեան սնտիքային կողմէ առաջարկուելիք բոլոր կազմակերպութիւնները պիտի ներկայացուին գերման Ընկերութիւններու բաժնետէրերուն՝ որոնք այդ առթիւ արտասովոր գումարում մը պիտի հրաւիրուին։ Բոլոր այս պարագաներէն սա կը հետեւի թէ սխալ է կարծել որ գերման Ընկերութիւնները բոլորովին յանձնուած են անգլօ-ամերիկեան սնտիքային ձեռքը։ Այդ Ընկերութիւնները միմիայն աշխատած են յարմարելու դժուարին կացութեան մը հետ՝ որուն պատճառը իրենք չեն եղած։»

Ասոնք են Պ. Հալթէմէրի յայտարարութիւնները գերման Ընկերութեանց կացութեանը մասին՝ անգլօ-ամերիկեան սնտիքային հանդէպ։ Գերմանները, ամէն անգամ պէս, իբրեւ գործնական մարդիկ վարուած են, յարմարելով անկարելիին ալ։ Գերման Ընկերութիւնները կը յուսան օգտուիլ այդ կարգադրութենէն որ շատ նպաստաւոր է իրենց համար, վասն զի իրականին մէջ բան մը չեն տուած, մինչդեռ միւս կողմէ պիտի կրնան պահպանել գերմանա-ամերիկեան շոգենաւային երթեւեկութեանց մենավաճառը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Ընտրական արդիւնք.—Ընդդիմադիր կուսակցութիւններ.—Ազգայնականներ եւ յառաջդիմականներ.—Հանրապետական կուսակցութեանց միացում.—«Թան»ի եւ «Տէպա»ի կարծիքը։

Բաւական յատկանշական է սա երեւոյթը թէ Ֆրանսայի մէջ գտնուող կուսակցութիւններէն իւրաքանչիւրը գոհ կ՚երեւայ երեսփոխանական ընտրութեանց արդիւնքէն։ Ընդհանրապէս կառավարական մամուլը կը յայտնէ իր գոհունակութիւնը, քանի որ նախարարութիւնը պահած է իր մեծամասնութիւնը։ Բայց ընդդիմադիր թերթերը չեն կրնար ինքզինքնին խաբել, իրողութեանց հանդէպ. անոնք կը յուսային կարծիքի հոսանք մը առաջ բերել, փոխելու համար երեսփոխաններու ունեցած աթոռները, ինչ որ փոփոխման պիտի ենթարկէր Խորհրդարանին մեծամասնութիւնը։ Այսպէս չեղաւ սակայն, ինչ բան ուրեմն շարժառիթ կ՚ըլլայ այն դիրքին, զոր անոնք գրաւած են հիմա։ Բարիզցիները, մեծամասնութեամբ, ազգայնական երեսփոխաններ ընտրեցին, եւ Ֆրանսայի գլխաւոր լրագիրները ալ Բարիզի մէջ կը հրատարակուին։ Հետեւաբար, այս վերջինները մեծ կարեւորութիւն կուտան մայրաքաղաքին մէջ տեղի ունեցած եղելութեանց, մանաւանդ որ ժողովուրդն ալ խանդավառութեամբ ընդունած է ազգայնականներու յաջողութիւնները։ Բայց երբ Խորհրդարանը գումարուի, այդ յաղթութեանց ամբողջ ծաւալը պիտի ցնդի եւ ընդդիմադիր կուսակցութեան այսինչ կամ այնինչ անձը ձայն մը պիտի ունենայ քուէարկութեան ատեն։ Փոքրամասնութեան մասը պիտի կազմէ, եւ չպիտի կրնայ արգելք ըլլալ քուէարկման այն օրէնքներուն, որոնց պէտքը ճանչցած է մեծամասնութիւնը, ինչ որ չեղաւ վերջին Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Օրագրողի մը հետ վերջերս ունեցած խօսակցութեան մը պահուն, Պ. Ժիւլ Լըմէթր իր դժգոհութիւնը յայտներ է ընտրութեանց մասին, ըսելով թէ կը վախնար որ ազգայնականներու նախապէս ձեռք բերած աթոռները պիտի կորսնցնէին։ Ընդհակառակը, քանի մը աթոռներ ալ շահեցան։ Սակայն հաւանաբար յառաջդիմականներ մտայղանցել կը նշանակէ, որովհետեւ անհնարին է որ ընտրական պայքարի միջոցին, Ֆրանսական Հայրենիքի Դաշնակցութեան բանախօսները այնքան քիչ վստահութիւն յայտնած ըլլան իրենց յաջողութեանց վրայ։ Իրաւ է որ գոհացում գտած են մասամբ, բայց միեւնոյն ատեն ստիպուած են ընդունելու թէ երկիրը իր քուէներով հաւանութիւն յայտնած է նախարարական քաղաքականութեան։ Գալով յառաջդիմականներուն, որոնք կուսակից են Պ.Պ. Մէլինի եւ Ռիպոյի, ջանացին ցոյց տալ թէ բան մը չէին զոհեր իրենց վարդապետութիւններէն։ Յառաջդիմականները քանի մը զգալի անյաջողութիւններ կրեցին եւ թուական կորուստներ ունեցան։ Սակայն անոնք գոհ կ՚երեւան դարձեալ, իրենց սկզբունքներէն չհրաժարելուն համար, եւ կրնան իրենց պատիւը համարել սա պարագան թէ իրենց ընտրելիներուն հետ պայքարած են ազգայնականները, թէեւ այս վերջինները քանի մը ընտրական շրջանակներու մէջ միացան յառաջդիմականներուն։ Ասիկա ցոյց կուտայ թէ Ֆրանսական Հայրենիքի Դաշնակցութեան եւ յառաջդիմականներու միջեւ կատարեալ համերաշխութիւն չէր տիրեր։ Գալով կուսակցութեանց բռնելիք դիրքին, Թան, որ համախմբումի գաղափարը պաշտպանած էր ընտրութիւններէն առաջ, փաստօրէն կը յայտնէ որ նոր Խորհրդարանին մէջ միացեալ յառաջդիմականներն ու արմատականները, բացի ընկերվարականներէն։ Բայց այս վերջինները ձեռնթափ չեն ըլլար, համեմատական ընտրութեանց մէջ իրենց աջակցութիւնը խոստացան ընկերվարական-արմատականներուն, պայմանով որ փոխադարձաբար օգնեն իրենց։ Այս մտածումով, Բարիզի մէջ ձեռնպահութիւններ եղան, անտարակոյս նոյնը պիտի ըլլայ գաւառներու մէջ, ուրկէ կը հետեւի թէ նախարարական մեծամասնութիւնը անվթար է եւ թէ առ այժմ պէտք չկայ անոր առանցքը փոխելու։ Պ. Պարթուի նման յառաջդիմական նախարարականներ համերաշխ պիտի մնան արմատականներուն հետ, որոնք պիտի միանան ընկերվարական արմատականներուն հետ, որոնք սերտ կերպով կապուած են զուտ ընկերվարականներուն։ Գալով Պ. Մէլինի բարեկամ յառաջդիմականներուն, առաջուան պէս միեւնոյն ընդդիմադիր դերը պիտի կատարեն։ Տէպա ալ կը կարծէ թէ նոր Խորհրդարանին մէջ կառավարական հանրապետական կուսակցութիւնները կրնան միանալ, ինչպէս չափաւոր գաղափարներու։ Այս անակնկալով, բարեկամ երկու մեծ լրագիրներ՝ Թան եւ Տէպա համակարծիք կը դառնան. երկուքն ալ սա գաղափարը կը պաշտպանեն թէ հարկ չկայ անցեալին դառնալ։ Վերջին Խորհրդարանին կողմէ քուէարկուած օրէնքները կատարեալ իրողութիւններ եղած են ալ եւս։ Բայց պէտք չէ աւելի հեռուները երթալ այդ ճամբուն մէջ։ Ընկերվարական-արմատականները եւ նոյն իսկ կարգ մը արմատականներ անտարակոյս այս կարծիքին չպիտի ըլլան։ Պէտք է գիտնալ որ առանց անոնց կարելի չէ հանրապետականներու միացումը, ենթադրելով իսկ թէ զուտ ընկերվարականները մէկ կողմ դրուին։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Պետական Խորհուրդին առաջին քարտուղար անուանուեցաւ Իլմիական ճիւղին անդամ Սաատդ պէյ, պահելով հանդերձ իր այդ պաշտօնը։

—Հալէպի նահանգին Քիլիս գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Իսքէնտէրունի գայմագամ Ալի Նէժիպ պէյ, որուն յաջորդեց Քիլիսի գայմագամ Բէշիր պէյ։ Պրուսայի նահանգին Սանտըրղը գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սէմավի գայմագամ Բաղըր պէյ, որուն յաջորդեց Գավիլհիսարի (Սըվազ) գայմագամ Սպառտալը Մազհար պէյ. ասոր ալ յաջորդեց Աղչէաղի նախորդ գայմագամ Ասըմ պէյ։ Թիքրաչ գաւառակին գայմագամի օգնական անուանուեցաւ Սիլվանի գաւառակին հարցաքննիչ դատաւորի նախկին օգնական Համտի Նէճաթի էֆ.։

—Մանասթրի նահանգին վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Մուսուլի նահանգին վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախորդ նախագահ Մէհմէտ Բեսիմ էֆ.։ Բէօթանեայի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Լէմնոսի գաւառին նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Ալի Ալէվի էֆ., որուն յաջորդեց Բէօթանեայի նախնական դատարանին պատժական ճիւղին նախագահ Համտի Բաճի էֆ.։

—Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Սէրվիլէն Էֆ.ի՝ Հիճազի երկաթուղիին հանգանակութեան առթիւ եւ չքադրանի Պէրաթները ձրիաբար տպագրելու եւ Թղթերէնի պիտոյքը ձրիաբար տալու առթիւ մատուցած ծառայութեանը համար։

—Չորրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Սէրվիլէն ապարանի պաշտօնեաներէն Արփաճեան Արամ եւ Գասպարեան Կարապետ էֆ.ներու։

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ Տեսչութիւնը նկատելով որ Ռըվիւ Մէտիքօֆարմասէօթիք բժշկական հանդէսը օրէնքին անսաստած է, երեկուընէ սկսեալ անպայման կերպով դադրման դատապարտեց զայն։

ՕԼՏԵՆՊՈՒՐԿԻ մեծ դուքսը Մերիթ պատուանշանի առաջին աստիճանը տուաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշանին ընդունելութիւնը եւ գործածութիւնը։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ Հանրապետութեան նախագահ Պ. Լուպէ շնորհակալութիւն յայտնեց Վեհ. Սուլթանին այն հեռագրին համար, որով ցաւակցութիւն յայտնած էր Մարթինիքի աղէտին առթիւ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպանը, առջի իրիկուընէ, սեղան մը տուաւ Լիւքսէմպուրկի մեծ դուքսին պալատին հրամանատար ֆոն Սիպէրկ կոմսին ի պատիւ։ Ներկայ էին նաեւ դեսպանատան պաշտօնատարներէն ոմանք եւ Լորէլէյ պահականաւին հրամանատարը եւ սպաները։ Սեղանէն ետքը երեկոյթ մը տրուեցաւ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը, առաջին քարտուղարին հետ, երէկ առտու, այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց նախարարին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Յունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոս, չորեքշ. օրը իր պաշտօնատեղին ուղեւորելուն առթիւ, երէկ առտու հրաժեշտի այցելութիւն տուաւ հելլենական դեսպանին։

ԿԻՊՐՈՍԻ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍՈՒԹԻՒՆԸ.—Կ. Պոլսոյ եւ Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքները, իբրեւ իրաւարար, հետեւեալ որոշումները տուած են Կիպրոսի արքեպիսկոպոսին ընտրութեան խնդիրը լուծելու համար.—Ա. Իրաւարարները կը մնան իրենց նախորդ որոշումին վրայ, Կիպրոսի արքեպիսկոպոսութեան համար առաջարկելով Տ. Գրիգորիոս Քօնսթանտինիտիսը։ Բ. Քիթիոնի մետրապոլիտը պիտի դատուի վեց եկեղեցականներէ՝ Կ. Պոլսէն ու Երուսաղէմէն ընտրուած յանձնաժողովի մը կողմէ, Եկեղեցիին օրէնքներուն համաձայն։ Այդ մետրապոլիտին դէմ ամբաստանութիւններ կան՝ որոնց համար դուրս ձգուած է ընտրելիներու ցանկէն։ Գ. Այդ յանձնաժողովին վճիռէն ետքը, երկու Պատրիարքներուն պատուիրակները ընտրութեան պիտի ձեռնարկեն, կղզիին մէջ տիրող սովորութեան համաձայն։ Դ. Ընտրողական ժողովը այդ կերպով կազմուելէ ետքը, անոր կազմութիւնը պիտի քննուի երկու Պատրիարքներու պատուիրակներուն կողմէ։ Ընտրելիներուն մէջ անպատճառ պիտի գտնուի Տ. Գրիգորիոս Քօնսթանտինիտիսի անունը։ Քիթիոնի մետրապոլիտին դէմ եղած ամբաստանութիւնը այն է թէ ֆրանք-մասոնութեան կը պատկանի։

ԷՐԷՅԼԻԻ ՄԵՏՐԱՊՈԼԻՏԸ.—Յունաց Պատրիարքարանի Սինոդը, առջի օրուան նիստին մէջ, որոշեց ուրիշ տեղ փոխադրել Էրէյլիի մետրապոլիտ Տ. Նէքտարիոսը, որուն դէմ այնքան բողոքներ կ՚ըլլան թեմականներուն կողմէ եւ այդ առթիւ Պատրիարքարանի կողմէ քննիչներ ղրկուած էին։

ՀԱՅՏԱՐ-ՓԱՇԱՅԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.—Տոյչէ Լէվանթէ Լինիէ գերման շոգենաւային Ընկերութեան Բարոս շոգենաւը՝ չորս հազար թոնօ տարողութեամբ՝ երէկ առտու մօտեցաւ Հայտար-Փաշայի նոր նաւահանգիստին քարափին, հոն ցամաք հանելու համար 163 թոնօ շինուածանիւթեր նոյն նաւահանգիստին շինութեանը համար. ասոնց մէկ քանի կտորներուն իւրաքանչիւրը 5½—6 թոնօ կը կշռէր։ Առաջին շոգենաւն էր որ նոյն քարափին կը մօտենար։ Բարոսէն ետքը նոյն Ընկերութեան Լէրոս, Թինոս եւ ուրիշ շոգենաւներ ալ նոյն քարափին պիտի մօտենան՝ շինուածանիւթեր ցամաք հանելու։ Այս առթիւ անհրաժեշտ է ուշադրութիւն հրաւիրել այն արագութեան վրայ, որով կատարուեցան Հայտար-Փաշայի նաւահանգիստին շինութիւնները. նաեւ այն դիւրութիւններուն վրայ որոնք հիմակուընէ կ՚ընծայուին նաւարկութեան։ Շինող Ընկերութիւնը այն տեսակ միջոցներ ձեռք առած է որ շինութիւնը աւարտած իւրաքանչիւր մասէն կարելի է օգտուիլ։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Տրիփոլիի մէջ, երկուշաբթի օրը, ժանտախտէ երկու դէպքեր ու մէկ մահ պատահեր են։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ մէջ ռուսական առեւտրական սենեակ մը հաստատուեր է՝ տեղւոյն ռուս հիւպատոսին նախաձեռնութեամբ։ Ռուսիայէն Աղեքսանդրիա ղրկուած ապրանքներն են քարիւղ, ատաղձ, ալիւր, ցորեն ու շաքար։ Եգիպտոսէն ալ Ռուսիա կը ղրկուին բամպակ, հիւսուածագործութեան համար, եւ փոքր քանակութեամբ սոխ ու բանջարեղէն։

ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ՊԱՏԿԵՐ.—Յունական լրագիրները կ՚ըսեն թէ Ալթը Մէրմէր, ուր կը գտնուի հրաշագործ պատկերը, եկեղեցիին քահանան, Պատրիարքարանի հրամանով, պիտի հեռանայ այդ եկեղեցիէն եւ իր ծննդավայրը պիտի երթայ։

ՕՍՄ. ԹՂԹԱՏԱՐԱՏԱՆ մէջ, կ՚ըսէ Լ. Հէրըլտ, հարիւր չիլինի ոսկինոց «կրուբօ» մը անհետացած ըլլալով, պատկանեալ դիւանին տնօրէնը Րիզա էֆ. պաշտօնէ դադրեցուցած է եւ պետական խորհուրդին առջեւ պիտի դատուի։

ՊԼՕՅԻՔՏԸՐԻԻ մէջ յոյն աղջիկ մը կեղծմաշկէ վարակուելով Անիքա անուն դայեակ մը տասը օր զայն կը դարմանէ, բայց հիւանդին վիճակը աւելի սաստկանալով բժիշկ մը կը բերուի, եւ թէեւ հարկ եղած դարմանները կ'ըլլան, սակայն աղջիկը քանի մը ժամ վերջը կը մեռնի։ Պաշտօնական Ջեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ նկատելով որ դայեակը իր տգիտութեամբը պատճառ եղած է այդ մահուան, գրուած է դատական ու ոստիկանութեան Նախարարութիւններուն, որպէս զի օրէնքին խստութեանը ենթարկուի։ Միւս կողմէ հրահանգ տրուած է հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել, որպէս զի այդ կարգի անտեղութիւններ չպատահին։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ, զանազան կողմերէ եղած հարցումներուն պատասխանելով, յայտարարեց թէ կայս. այն Իրատէն, որով մինչեւ 1299 տարուան վերջը տէրութեան առնելիքները պիտի չգանձուին, կը վերաբերի կալուածի, թէմեթթիւի, ոչխարի տուրքէ եւայլն պարտք ունեցող անկարող ու աղքատ անձերուն։ Տասանորդէ, մաքսատուրքէ եւ զեղծումներէ գոյացած անձնականպարտքերը, որոնց գանձման միջոցները կամ՝ կալուածներու գրաւումով, երաշխաւորութեամբ եւայլն, պիտի գանձուին ըստ առաջնոյն, անոնց կալուածները գրաւի տակ առնելով, նախապէս գրաւէ ազատուած կալուածները նորէն գրաւի տակ առնելով եւ այլն։ Այդ որոշումը հաղորդուեցաւ պէտք եղած տեղերը։

ԱՐՀԵՍՏԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ.—Պուքրէշի մէջ բացուելիք արհեստագործութեան ցուցահանդէսի մը առթիւ, Իգտամ կ'առաջարկէ որ համանման ցուցահանդէս մըն ալ Կ. Պոլսոյ մէջ կազմակերպուի՝ տեղական արհեստագէտներուն քաջալերութիւն մը ըլլալու համար։

ԴԵՂԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ Ալիքեան էֆ. կ'ըսէ Իգտամ, քաղաքային բժշկական խորհուրդին որոշմամբ յիսուն ոսկիի տուգանքի դատապարտուեր է, անոր վաճառատունէն երեսուն տեսակ աւրուած դեղեր գտնուելուն համար։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ.—Քաղաքային բժշկական խորհուրդը, երէկ, նկատողութեան առաւ ծրագիր մը, որով կ'առաջարկուի հինգ տարի վերջը կրկին պատուաստը պարտաւորիչ ընել օսմ. բոլոր երկիրներուն մէջ։

ԾՈՎԱՅԻՆ Նախարարութիւնը որոշեց նաւավարներէն առնուած տուրքին համար աւելի արդար սակացոյց մը պատրաստել։

ՔԷՖՔԷՆԻ մէջ, որ Սեւ ծովի Էրէյլիէն եաքը, շոգենաւերու ապաստանարան է, հեռագրական կայան մը պիտի հաստատուի։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ Ավնիէ գաւառակին նախնական դատարանին նախորդ անդամ Մէհմէտ աղա դատաստանի պիտի ենթարկուի, նոյն դատարանին պաշտօնական արձանագրութեանց թուականները եղծած ըլլալուն համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան նախորդ արկղակալ Հիւսէին Հիւսնի էֆ. հանգստեան կոչուեցաւ 961 ղրուշ ամսաթոշակով։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Սոֆիայէն երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Վառնայի կողմը նորէն երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նահանգին առողջապահական քննիչ կարգուեցաւ Վանայ նահանգին կեդրոնական բժիշկ Զէքի Թահսին պէյ։

ՔԵԱՂԸԹԽԱՆԷԻ հովիտէն բերուելիք ջուրերու աղբիւրներուն բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը։

—Երկուշաբթի օրը քանի մը մասնագէտներ Ճէնտէրէ պիտի երթան, այդ ջուրերուն համար շինուած մեքենաներուն ընդունելութիւնը կատարելու։

ՊԷՅԶԻՔԱՅԻ դեսպանը, երէկ, այցելութիւն տուաւ Ֆրանսայի դեսպանին։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ Գարաքիլիսէ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Մլքիէ վարժարանին շրջանաւարտ եւ Իզմիրի գաւառին հետեւորդ պաշտօնեայ Մէհմէտ Ճէմիլ էֆ.։

ՔՈԼԵՐԱ.— Հեռագրական տեղեկութեան մը նայելով, Մէքքէի մէջ տասնհինգ օրէ ի վեր քոլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահած։

ԵՐԿԱՅՆԱՀԱՍԱԿ ՄԱՐԴ ՄԸ.—Այս օրերս Պիրէյէն Իզմիր ժամաներ է Մարինօ անուն Ռումանացի մը՝ որ երկու մեթր եօթանասունհինգ սանթիմեթր երկայնութիւն ունի. մարմնին ալ նոյն համեմատութեամբ խոշոր է։ Ինքզինքը կը ցուցադրէ մուտքի փոխարէն։ Քսան տարեկան է։

ԱՏԱՆԱՅԷՆ կը գրեն թէ հունձքերը այս տարի առատ պիտի ըլլան։

—Մինչեւ հիմա 28,000 հակ բամպակ արտածուած է Ատանայէն։

ԾՈՎԷՆ ԱԶԱՏՈՒԱԾ. — Պըղգուլէի բացերը, երէկ, նաւակ մը ընկղմած էր, եւ նաւավարը՝ Էմին ծովին վրայ կը տատանէր օգնութիւն պոռալով։ Ներքին գործոց նախարար Մէմտուհ փաշա, որ շոգեմակոյկով անկէ կ'անցնէր, տեսաւ զայն եւ ազատել տուաւ։ Էմին շոգենաւակը առնելով Պոլիս տարուեցաւ, ուր դեղարանի մը մէջ հարկ եղած դարմանները եղան։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ Ղալաթիոյ, Բերայի ու Պոլսոյ ճիւղերը գոց պիտի ըլլան յառաջիկայ երկուշաբթի։

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ Ղալաթիոյ, Բերայի ու Պոլսոյ ճիւղերը գոց պիտի ըլլան, յառաջիկայ երկուշաբթի։

ԿԵՂԾ ՔԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ շատ մը յոռի արդիւնքներ տուաւ, որոնց ամէնէն վնասակարն ու անպէտն է ջղային ճիւաճգութիւնը։ Այսօր ա՛լ մարդ՝ տարբեր ձեւով տակ՝ ենթակայ է ջղային հիւանդութեանց ո եւ է տեսակին. փափկակազմ կիներ մանաւանդ՝ բնաւ զերծ չեն անկէ։ Դիւրագրգռութիւն, անքնութիւն, կէս գլխու ցաւ, սրտի փախախում, մարսելք, քնաշրջիկութիւն, խuքeri, սiափif եւն. եւն. արդիւնք են ջղային հիւանդութեանց, զորս հիմնապէս եւ ապահով կերպով կը բուժէ ՎԱԼԽՈՒԵԱՆԱԹ ՏԸ ԲԻԷՌԼՕ անուն դեղը, որ կը ծախուի ամէն տեղ։

ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԲԱՐՔԵՐԸ, մտքի եւ մարմնի չափազանց յոգնութիւնները, զեղծումներն ու քնատութիւնները ոյժէ կը ձգեն մարդը, մարմինը կը տկարացնեն, ջիղերը կը թուլցնեն ու անժամանակ ծերութեան կը մատնեն նոյն իսկ երիտասարդներն ու չափահասները։ Արիւնը ջիղերը, ոսկորները ու կազմուածքը զօրացնելու եւ վատուժութեան ու տկարութեան առաջքը առնելու համար անհրաժեշտ է գործածել Օվօ-Լէսէթին Պելլօն նորագիւտ դեղը, որ ամէն մեծ դեղարանները կը գտնուի։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը նուաղուրդի դրած է գնուելիք հետեւեալ ապրանքները.—200 ծրար քարթօն թիւ 20, 200 ծրար թիւ 25, 190 ծրար՝ թիւ 30, 10 ծրար թիւ 40, 150 պրակ լրագրի թուղթ Բնձլիա, 50 պրակ սեւ չակրէն թուղթ, եւ 2000 եարտա վուշէ (քեդէն) կտաւ տետրակի համար։ Խնդրուած այս ապրանքներուն նմոյշները փափաքողներուն տրամադրութեան տակ դրուած են։ Ասոնց կէսը պիտի յանձնուի վերջնական նուաղուրդը կատարուելէն մինչեւ 35 օր, եւ մնացեալ կէսը՝ առաջին յանձնումէն 25 օր ետքը։

Առժամեայ նուաղուրդը պիտի կատարուի մայիս 7/20ին, կէս օրէն 2 ժամ առաջէն մինչեւ կէս օրէն 3 ժամ ետքը։ Վերջնական նուաղուրդը պիտի կատարուի առնուազն 3% զեղչով, առժամեայ նուաղուրդը փակուելուն յաջորդող երեք օրերուն մէջ։ Երրորդ օրը, 11/24 մայիս, առաջարկները պիտի ընդունուին մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամը 3։ Նուաղուրդին մասնակցիլ փափաքողները պէտք է Հանրային Պարտքի Վարչութեան կեդր. սնտուկին տան իրենց յանձնելիք ապրանքին արժէքին 10%ը, իբրեւ երաշխաւորութիւն։ Եղած առաջարկները պէտք է ներկայացուին կեդր. վարչութեան՝ կնքեալ նամակով, որուն մէջ պէտք է դրուին յանձնուելիք ապրանքներուն նմոյշները։ Այդ նմոյշին վրայ պէտք է դրուի առաջարկողին մասնաւոր մէկ նշանը։ Յանձնառութեան տետրակը այսօրուընէ սկսեալ տրամադրութեան տակ դրուած է փափաքողներուն, որոնք կրնան այս մասին տեղեկութիւն ստանալ մատակարարական ճիւղէն կէս օրէն 2 ժամ առաջուընէ սկսեալ մինչեւ կէսօրէն ետքը ժամ 3։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

1/14 մայիս 1992 1—6

Ազգային Լուրեր

Խառն Ժողովի երէկուան նիստին մէջ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական նորոգ ընտրութեան մասին խորհրդակցութիւններ կատարուեցան։ Որոշուեցաւ ըստ օրինի դիմում ընել Դատական Նախարարութեան, ձեռնարկելու համար ընտրական նախնական գործողութեանց։

—Դատական Նախարարութենէն հասած թէզքերէ մը կարդացուեցաւ երէկուան Խառն Ժողովի նստին մէջ։

— Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի հոգաբարձութիւնը նախընթաց օր գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, ատենապետութեամբ Պէրպէրեան Ռէթէոս էֆ.ի։ 1.—Անդամներէն Տօքթ. Դաւթեան էֆ. հրաժարած ըլլալով, հոգաբարձութիւնը Կանոնագրի 8րդ յօդուածին տրամադրութեան համաձայն, որոշեց ընտրելի ներկայացնել Եդուարդ էֆ. Գարակէօզեանը։ 2։—Դպրոցասէր տիկնանց ընկերութեան կողմէ Օր. Թագուհի Պալթազարեան գրով մը հոգաբարձութեան տնօրինութեան կը յանձնէր հանգուցեալ Այվազովսքիի նոյն ընկերութեան նուիրած երկու նկարներէն մին։ Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութիւն յայտնեց եւ որոշեց խնդրել որ այդ նկարը փոխադրուի գանձապետ Սարգիս էֆ. Գնաճեանի սենեակը։ Աս առթիւ մտածուեցաւ որ սոյն նկարը յօդուտ Ուսուցչաց Սնտուկին՝ վիճակահանութեան դրուի, եւ այս մասին վերջնական կարգադրութիւն մը ընելը յառաջիկայ նստին թողուց։ —3. Դաշնակահար Ա. Մէրճան էֆ. իր պատրաստած «Էօժէնի բօլքա» գործէն 30 օրինակ նուիրած էր ի նպաստ Օգնութեան Սնտուկին։ Ատենապետ էֆ.ն այս առթիւ յիշեց թէ դաշնակահար Ս. Բաբէլեան էֆ. եւս Պէրպէրեան վարժարանին հիմնարկութեան քառասունհինգամեակին առթիւ նուիրած է յօդուտ բարենպատակ հաստատութեան մը իր պատրաստած մէկ «Մազուրքա»էն 70 օրինակ, եւ թէ ատոնք Հոգաբարձութեան տրամադրութեան ներքեւ կը դնէ։ Հոգաբարձութիւնը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց նաեւ այս կրկին նուիրատուութեանց համար, եւ յանձնեց անդամներէն Խորասանճեան Կարապետ Փէ.ի՝ այդ երկու նուիրատուութեանց վաճառման գործողութեան հոգը։ Հոգաբարձութիւնը զբաղեցաւ նաեւ իրեն յատուկ ուրիշ մասնաւոր գործերով։

ՄԱՍԻՍի յառաջիկայ շաբաթ օրուան թիւը գրական ճոխ բովանդակութիւն մը ունի, արձակ եւ ոտանաւոր լաւագոյն նիւթերով, որոնց մէջ առաջին տեղը կը գրաւէ Գ. ԶՕՀՐԱՊի մէկ յօդուածը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Օր. Փոնիկ Տ. Բիւրքճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրուշ նուիրած է Հիւանդանոցիս Թադէոս էֆ. Մոլասալաք։

—Հանգուցեալ Տիկին Յուլիանէ Թոռոս պէյ Գիսակեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 216 ղրուշ նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Յակոբ Խան Սարաճ։

(Հոգաբարձութիւն)

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

Ազգ. Ս. Փ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը փափաքելով իր հրատարակած ընդարձակ Օրացոյցը կարեւոր եւ գրեթէ անհրաժեշտ եղող տեղեկութիւններով ճոխացնել, եւ առձեռն պատրաստ ծանօթութեանց հաւաքածոյի մը վերածել, պէտք եղած կարգադրութիւնները ձեռք առած է, որպէս զի առ այդ հարկ եղած աշխատութիւնները խնամով կատարուին։

Այդ նպատակով առաջիկայ 1903 տարւոյ ընդարձակ Օրացոյցը պիտի ճոխանայ պաշտօնական եւ առեւտրական անձանց աւելի ընդարձակ ցուցակներով, բժիշկներու, փաստաբաններու, ճարտարագէտներու, դեղագործներու եւ ուսուցիչներու, նմանապէս վաճառականական եւ արհեստական զանազան ճիւղերու մէջ նշանաւոր եղողներու նոր ցուցակներով։ Եւ որպէս զի կազմուելիք ցուցակները որքան հնար է լիակատար ըլլան, հրաւէր կ'ուղղէ թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ թէ՛ գաւառներու մէջ վերոյիշեալ դասակարգերու պատկանող անձանց, որպէս զի հաճին իրենց անուններն ու մականունները, հասցէները եւ ուրիշ կարեւոր տեղեկութիւնները ղրկել հիւանդանոցի դրասենեակը մինչեւ առաջիկայ յուլիս ամիսը։ Անոնք որ կը փափաքին քիչ մը աւելի մանրամասնեալ տեղեկութիւններ ալ աւելցած տեսնել իրենց անուան քով, կրնան մէկ արժան մեծի փոխարժէքով այդ յաւելուածոյ հրատարակութիւնը ընել տալ։

Ընդարձակ Օրացոյցը աւելի տեղ պիտի տայ ամէն տեսակ ծանուցումներու յօգուտ եւ ի դիւրութիւն առեւտրական եւ արհեստական շահերու եւ այս մասին ալ փափաք ունեցողները Հոգաբարձութեան գրասենեակը դիմելով պէտք եղած տեղեկութիւնները եւ պայմանները կրնան իմանալ։

Անոնք որ ընդարձակ Օրացոյցին միջոցաւ այդ տեսակ դիւրութիւնները կը փութան պատրաստել, ո՛չ միայն իրենց մասնաւոր շահերուն աշխատած, այլ եւ Ազգ. Հիւանդանոցի եւ անոր մէջ պատսպարուած հազարէ աւելի պատսպարելոց նպաստ ըլլալու գոհունակութիւնը պիտի ունենան, եւ կը յուսանք թէ ամէն բարեսէր ազգայիններ պիտի ջանան Հոգաբարձութեան ջանքերուն աջակցիլ։

1—10 Հոգաբարձութիւն

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՕՓԼ)

ԼՈՆՏՈՆ, 14 մայիս.— Սէն-Վէնսան կղզիին կուսակալը կը հեռագրէ թէ կղզիին արեւելեան կողմը բոլորովին աւերեալ է։ Զոհերը հազար վեց հարիւրէն աւելի են։

ԲԷՇԹԱ.—Հունգարիոյ պատուիրակութեան արտաքին գործոց յանձնաժողովը ընդունեց նոյն նախարարութեան ելմտացոյցը։ Յետոյ որոշեց պատուիրակութեան հաւաքական նիստին մէջ առաջարկել որ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսին կատարեալ համամտութիւն յայտնուի անոր քաղաքականութեանը համար, թէ՛ գլխաւոր գաղափարներուն եւ թէ՛ անոնց գործադրութեանը մասին։ Յանձնաժողովը ջերմ շնորհակալութիւն յայտնեց արտաքին գործոց նախարարին, արտաքին գործերը այնքան ճարտարութեամբ, մեծանձնութեամբ եւ յաջողութեամբ վարելուն համար. նաեւ ազգային նկատմամբ ալ կատարեալ վստահութիւն յայտնեց Կոլուխովսքի կոմսին։ Յետոյ յանձնաժողովը վիճաբանութիւն կատարեց գլխաւորապէս հունգարական խնդիրներու վրայ։ Արտաքին գործոց նախարարը, Եռեակ Զինակցութեան շարունակուելուն վերաբերեալ հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ պաշտպանողական դաշնակցութիւնը՝ հողային ամբողջութեան պաշտպանութիւնն ալ կը բովանդակէ, նոյն իսկ եթէ անոր վերաբերող դաշնագրութիւնը այդ մասին մասնաւոր տրամադրութիւն մը չպարունակէ։

ՉԷԹԻՆԷ.— Պաշտօնապէս կը ծանուցուի Սեւ Լեռան Միրքօ իշխանին ամուսնութիւնը՝ Քոնսթանթինովիչ գնդապետին աղջկանը հետ, որ Չէթինէի մէջ պիտի կատարուի յունիս 29ին։

ՀԷՅ-ԼԸ.— Հոլանտայի թագուհիին վիճակը միշտ գոհացուցիչ է։ Բժշկական տեղեկագիրներու հրատարակութիւնը դադրեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Ճիուզէփէ Օթթոլէնկի զօրավարը, հրամանատար ԺԲ. զօրաբանակին (Պալէրմօ), պատերազմական նախարար անուանուեցաւ փոխանակ Բոնձա տի Սան-Մարթինօ մարքիզին։

ՊՐԷՍԹ.— Նախագահ Պ. Լուպէ, կէսօրին, Ռուսիա ուղեւորեցաւ Մոնքալմ մարտանաւով։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՓԱՐԻԶ, 14 մայիս.—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մարթինիքի աղէտէն ողջ մնացողները կարելի եղեր է Ֆոր-տը-Ֆրանս տանիլ։

ԼՈՆՏՈՆ.—Վերջին լուրերու նայելով, կացութիւնը ծանր է Սէն-Վէնսանի մէջ. բնակիչները փախչիլ կը փորձեն։ Սէն-Թօմասի մէջ երկրաշարժի զօրաւոր ցնցումներ կը զգացուին։

ՓԱՐԻԶ.— Մարթինիքի հրաբխային բորբոքումը կը շարունակէ։ Մէքսիքայի ու Վէզուվի հրաբուխներն ալ բորբոքելու վտանգ կը սպառնան։

ՓԱՐԻԶ.— Նախագահ Պ. Լուպէ կայարան հասաւ ժամ ութուկէսին։ Պ. Լուպէ, պատուանշաններ յանձնելէ ետքը, նաւահանգիստի վերատեսչութեան պաշտօնատունը գնաց, ուր ընդունեց տեղւոյն իշխանութիւնները, Ֆինիսթէրի քաղաքապետները եւ զանազան ընկերակցութիւններ։ Կէսօրին Պ. Լուպէ գնաց ներկայ գտնուիլ՝ ի պատիւ իրեն տրուած հազար հինգ հարիւր հոգինոց սեղանի մը։ Նախագահը, քաղաքապետին բաժակաճառին պատասխանելով, բանախօսութիւն մը ըրաւ. ջերմապէս գովեց նախարարապետ Պ. Վալտէք-Ռուսօն որ, ըսաւ, Ֆրանսայի ծառայեց նմանը չտեսնուած չքեղութեամբ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէի մասին ալ ըսաւ թէ արտաքին գործերը այն տեսակ հեղինակութեամբ մը ու ապահովութեամբ մը կը վարէ, որոնք գնահատուած են օտար տէրութեանց կողմէ։ Պ. Լուպէի բանախօսութիւնը ջերմապէս ծափահարուեցաւ։ Նախագահը, Պորտանի այցելելէ եւ նաւաբաժինը աչքէ անցընելէ ետքը, ժամ 5½ին մտաւ Մոնքալմ մարտանաւը, որ մայիս 19էն 20ի գիշերը Քրոնշթատ պիտի հասնի։

ՄԱՏՐԻՏ.—Պ. Սանկասթա յայտարարեց թէ թագադրութեան հանդէսներէն անմիջապէս ետքը պիտի հրաժարի։

ՊԷԼԿՐԱՏ.—Փոխատուութեան ծրագիրը մերժուելուն հետեւանքով, կ'ենթադրուի թէ Պ. Վուիչ նոր նախարարութիւն մը պիտի կազմէ։

ՄԱՐԹԻՆԻՔԻ ՄԵԾ ԱՂԷՏԸ

ՆՈՐ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ թղթածրարով առնուած Բարիզի թերթերէն հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղենք Մարթինիքի աղէտին նկատմամբ.—

Վերջին լուրերու նայելով, Մարթինիքի աղէտը աներեւակայելի կերպով ահաւոր է։ Բէլէ լերան բորբոքելէն կղզիին հիւսիսային արեւելեան ամբողջ մասը աւերակ դարձած է։ Հրաբուխին ժայթքած լաւայի հոսանքները անպէտ տարածութիւններ ծածկած եւ մինչեւ Բարպէ տարածուած են։ Բնակիչներու երեք խոշոր համախմբումներ, Սէն-Բիէռը մէջը ըլլալով, ոչնչացած են։ Մեռեալներուն մէջ կան Մարթինիքի կուսակալը ու տիկին Մութէ եւ Ժէապօ գնդապետը ու կինը։ Մեռած են նաեւ հանրապետական երկու ընտրելիներ՝ Պ.Պ. Բէրսէն ու Բէլէ, որոնք համեմատականի միացած էին։ Բորբոքումը կը շարունակէ եւ յայտնի չէ թէ մինչեւ ո՛ւր պիտի երթան անոր գործած աւերները։

—Անգլիոյ ճամբով առնուած լուրեր թէեւ 30-40,000 ցայդ կ'ըսեն զոհերուն թիւը, սակայն մինչեւ հիմա որոշ տեղեկութիւն մը չկայ։

—Ահաւասիկ այն հեռագիրը զոր Ֆրանսայի գաղթային նախարարը ուղղեց Ֆոր-տը-Ֆրանսի կուսակալին.—

«Ֆրանսայի կառավարութիւնը ամենասաստիկ ցաւով իմացաւ այն աղէտը որուն զոհ գացին Սէն-Բիէռի ժողովուրդը ու քաղաքը։ Կը խնդրեմ որ Մարթինիքի մեր տարաբաղդ հայրենակիցներուն հաղորդէք այն խորին համակրութիւնը զոր ամբողջ ազգը, այդ ահաւոր դժբաղդութեան մէջ, կը տածէ անոնց նկատմամբ՝ Ֆրանսա երբեք այսքան զօրաւոր կերպով չէ զգացած ոյժը այն կապերուն որոնք դարերէ ի վեր զինքը կը միացնեն Անթիլեանց իր հին ու հաւատարիմ գաղթավայրերուն։ Վաղը առտու Տ'Ասա յածանաւով պատուիրակութիւն մը ճամբայ պիտի ելլէ, որ կառավարութեան կողմէ պաշտօն ունի ձեզի հետ համաձայնիլ՝ իր հետ տարած հինգ հարիւր հազար ֆր.ի գումարը բաշխելու համար։»

—Նիւ-Եորքի մէջ հրատարակուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ամերիկեան շոգենաւ մը, Տոմինիք գացած ատեն, Տոմինիքի ու Մարթինիքի նեղուցին բացը հանդիպեր է տասը սեւամորթներ պարունակող մակոյկի մը, որոնց առագաստները այրած էին, եւ որ հոսանքէն կը քշուէր։ Ատոնք Բելէ լերան տակը գտնուած [illegible] արտէ մը փախած էին, սարսափելի որոտումներէն ահաբեկած։ Այդ սեւամորթները ըսեր են թէ իրենց հետ ուրիշ մակոյկներ ալ ճամբայ ելեր են այն միջոցին երբ բորբոքումէն քանի մը վայրկեան առաջ դեղին թանձր մուխ մը պատեր է ամբողջ կղզին, բայց չեն գիտեր թէ ատոնք ի՛նչ եղած են։ Բորբոքման ատեն անտանելի տաքութիւն կը տիրէ եղեր։ Ամերիկեան շոգենաւը Տոմինիք տարեր է այդ սեւամորթները։

—Բարիզի մէջ կազմուած նպաստամատոյց յանձնաժողովին նախագահն է գաղթային նախարար Պ. Տըքրէ։ Անդամները կը բաղկանան մեծ պաշտօնատարներէ եւ զանազան մեծ հաստատութեանց տնօրէններէն։ Օփերայի մէջ ներկայացուելիք նոր խաղի մը հասոյթը ամբողջովին պիտի յատկանայ աղէտէն արկածեալներուն։ Ֆրանսայի զանազան քաղաքներուն մէջ ալ յանձնաժողովներ կազմուած են։

ԱԶԴ

Տրապիզոնի Ազգ. երկսեռ վարժարանաց յառաջիկայ տարեշրջանի համար կը պահանջուին գոհացուցիչ տարեթոշակներով՝

1 Կարող տեսուչ։

1 Դաստառ. տաճկ. եւ գաղղ. լեզուաց համար եւ ուրիշ առարկաներու ծանօթ։

1 Երաժիշտ-դաստառու, հմուտ ձայնագրութեան եւ երգեցող եկեղեցիի մէջ, յարմար ո՛ եւ է առարկայ մը դասախօսելու կարող հմտութեան։

1 Վարժուհի հայերէնի, պատմութեանց, թուաբանութեան եւ բնական պատմութեան։

1 Վարժուհի ձեռագործի՝ կարի եւ ձեւի, եւ ունենայ կարողութիւն ուրիշ առարկաներ դասախօսելու։

Փափաքողները թող դիմեն գրաւոր կերպով՝ Տրապիզոնի Առաջնորդ Տ. Եզնիկ Մ. վարդապետի հասցէին։

Կը խնդրուի նաեւ վարժարանաց Տեսուչներէն եւ ուսուցիչներէն, որոնք եթէ ունին այս պաշտօններու յարմար՝ ծանօթ տրամադրելի ուսուցիչներ, հաճին ներկայացնել։ 1—8

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 1 Մայիս			
0 մ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	28	04½
Ամէնէն բարձր գին	»	28	08½
Ամէնէն վար գին	»	28	02½
Բուժէլիի Երկաթուղի զոգ	Ֆր.	110	62
Ամէնէն բարձր գին	»	111	—
Ամէնէն վար գին	»	110	25
ԲԱՑՈՒՄ 2 Մայիս			
Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	28	04½
Բուժէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	110	62
Շիրքէթի Խայրիէ		26	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օ մ. Ապահ. Ընկ.		3	55
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	50
» ժուիսանս		1	50
» պարտաթուղթ		486	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		478	—
Թրանսվալ		157	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		264	50
Լավրիոմ		68	50
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	03
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	Ֆր.	22	69½
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	Ֆիոր.	24	73
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	23
Անգլիական ոսկի	»	110	05
Բօլ էմբէրիալ	»	93	—
Քրիպ	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէթալիք	»	102	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	57

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 14 Մայիս			
Անգլիական Քոնսոլիտէ		95	25
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.		51	50
» » » Գ. բաց.		25	50
» » » Դ. զոց.		25	50
Օսմանեան Պանքա		12	50
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5%		39	—
» Մոնոբոլ		43	25
Պուլկարական 1888		87	—
Էժիբսիէն Ինիֆիէ		107	50
Տօմինիալ		105	—
Թրանսվալ		6	25
Այտին Երկաթուղի		14	50
Փոխառութիւն		25	33¾
ՓԱՐԻԶ, 14 Մայիս			
Ֆրանս. Ռանթ 3%		101	05
» » 3½%		101	97
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	26	
» » » զոց.		25	92
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	27	95
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	561	—
Օսմանիէ	»	459	—
Բուժէլի երկաթուղի	»	112	—
Օսմ. մաքսատուն	»	510	—
Օսմ. Ռէժի	»	318	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4%	»	502	—
Քրէտի Լիոնէ	»	1033	—
Իտալական Ռանթ	»	101	95
Սպանիական արտաքին	»	79	25
Թրանսվալ	»	158	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	195
Դրամատոկոս	»	—	—
ՊԷՐԼԻՆ, 14 Մայիս			
Ռուպլը	Ֆր.	—	—
Բուժէլի երկաթուղի	»	111	70
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	33
ՎԻԷՆՆԱ, 14 Մայիս			
Փոխան. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	240	30
Բուժէլի երկաթուղի	»	105	—
Օսմ. Ռէժի	»	291	—
ՊՐԻՒՍԷԼ, 14 Մայիս			
Օ մ. Քոնս սէրի Դ.		25	60
Բուժէլի երկաթուղի		110	25

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երես
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ
Ս. ՓԻՆՉԵԱՆ ՈՐԴ.-ԱՐՃՆՈՏԵԱՆՑԻ
ԿԱՇԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ՃԻՒՂ.
Գրօ, Բոնաօլ, կարս ռօպ., սեղանի, գրասեղանի, գրպանարանի։
ԱԹՈՌԱՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ՃԻՒՂ.
Աթոռ, Թիկնաթոռներ պարզ եւ ճիգարէն
ԿՕՇԿԱԿԱՐՈՒԹԵԱՆ ՃԻՒՂ.
Ամէն տեսակ կօշիկներ
ՌՈՍՏԱՅՆԱԿՈՒԹԵԱՆ ՃԻՒՂ.
Խավլու, բէշկիր եւ զանազան կտաւներ
ԴԻՐՁԱԿՈՒԹԵԱՆ ՃԻՒՂ.
Ձափու վրայ ամէն տեսակ հագուստ
ՆԵՐԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Մեծ-Նոր-Խան, միջնայարկ Թիւ 51
5—10

ԱՊԱՐԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց
Ղալաթիա, Թիւնէլին բովը, Մէրթէքեանի փողոց Ինգլիզ Փազօ Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած այս մթերանոցին մէջ կը գտնուին անգլիական զարդեր, ատքուտա եւ թաւշեայ զարդեր, «քէչէ»ներ, «Թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քօրսէներ, գլխի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարդիւ հաստատութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով, ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ.
635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ԱՒԵՏԻՍ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ
Օ ԹԱԼՕՆ ՏՕՐ
ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԳԷՈՐԳ ԱՃԷՄԵԱՆ
ՀԱՑ ԿՕՇԿԱԿԱՐ
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՎ ՎՐԱՅ
ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ
Նաեւ կղերու համար պատրաստուած
Կալաթա, Վօյվօտա փողոց, Թիւ 103

Արիս եւ Ընկ
ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ
ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ եւ ՕՃԱՌԻ

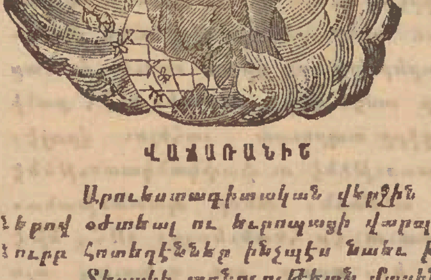

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1889ին
Կ. ՊՈԼԻՍ
Թահթաքալէ

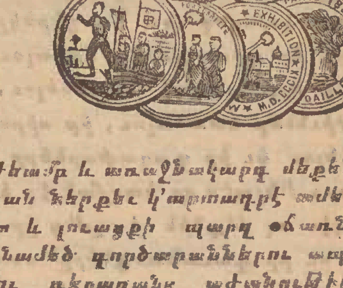

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ եւ առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենաճոխ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հատուէտ եւ լուացքի պարզ օճառներ։
Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու չափազանց աժանութիւնը։
Փափաքողներուն քաթալոկը ձրի կը ղրկուի։
Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օրոսդի Պաք եւ Կ. Ինճէճեան Որդիք վաճառատուններուն, իսկ գաւառներու եւ օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով.
ԲԱՐԻԶ.— Պ. Պ. Լազարիէռ Որդի եւ Ընկ. 28.—Րիւ Շաթօտէօն։
ՊՈՄՊԱՅ.— Պ. Պ. Ապգար եւ Ընկ.
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.— Պ. Մ. Գալֆաեան.
ԳԱՀԻՐԷ.— Պ. Հ. Ռոզանթալ.
ՌՈՒՍՃՈՒՔ.— Պ. Պ. Կ. Ինճէճեան Որդիք.
ՎԱՐՆԱ.— Պ. Կէւոն Արտիթի
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.— Պ. Հայնրիխ Վաննինկ.
ՍԵԼԱՆԻԿ.— Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՍԿԻՒՊ.— Պ. Մ. Քափուանօ.
ՊԷՅՐՈՒԹ.— Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր.
ՍԱՄՍՈՆ.— Պ. Պ. Պետրոսեան Եղբարք.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ.— Պ. Արիս Կ. Ինճէճեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.— Պ. Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան.
ԻԶՄԻՏ.— Պ. Յակոբ Մոմճեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ.— Պ. Յակոբ Քէօվտաշ.

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ին
Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ Ֆրանք
Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործածէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք: Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս: 579

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու, տկար կազմ ունեցողներու, արեան աղքատութեան և մորթի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի տկարութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը զանեցնեն զայն գործածողները, որոնք կամ զարշանքով կը խմեն և կամ կը ստիպուին բնաւ չի խմել: Ֆրանսայի բժշկական ճառէն տօքթէօռ ԲՈՒՐԹՈՒԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հասարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և աննուխ, եղեւինի ու մանիշակի հոտը կը զգացնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մըն է գործածելու: Ո՛չ խմուելու ատեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը: Բժիշկները միաձայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ միեւնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարման է դժուարմարսութեան, կուրծքի խլուածքներու, հարբուխի, կուրծքի տկարութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջքն առնել Թոքախտին: Ամէն ճաշէ առաջ մէկմէկ դգալ առնել պէտք է:

Կը ծախուի Պահճէ գաբու Բիւչիւքեան դեղարանը: Սուլթան Համամ Մէզիքի, Լինօս և Պօնտիցեանոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ:
796 31—52

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսումները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որդեծնութենէ կը զրկեն մարդ: Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԻՒՆԸ անվրէպ կերպով ու հիմնապէս բուժելու համար ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ ստամոքսը չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու:

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք ստամոքսը խանգարելէ և միզանքն ու ամործքները ուռեցնելէ և հիւանդը յուսահատեցնելէ ուրիշ բանի չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄՐԻ բոլորովին զերծ է այս անպատեհութիւններէն: Առաւելապէս անոնք որ այս կարգի ծածուկ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն փութար այս գիտական մեթոտով պատրաստուած դեղը գնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճացնեն իրենց առողջութիւնը:

Սանդալ Սալօլէ Էմմրին կը ծախուի Մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները: Զգուշացէք անուններու նմանութենէն. ԷՄՄՐԻ անունը փնտռեցէք:

Կը ծախուի նեՆէ Ճամիի թաղը Բեազիտ պէյի, Սուլթան Համամ Մէզիքի, Լինօս, Պօնտիցեանոսի դեղի մթերանոցներն ու Պահճէ Գաբու Բիւչիւքեան դեղարանը:
897 32—52

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
ՏՈՒ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
Ցանիի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշտ Զըպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները մէկ անգամէն կը լեցնեն, ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ:

Նորահնար եղանակաւ, ոսկի, ճաշակաւոր և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն բոց տարիք, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ:

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւի ատամհանութիւն:

Յ. Գ. Ժամերնը կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր), ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին:

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ !!:

ERNEST GLAVANY
ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՐՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ
ՂԱԼԱԹԻԱ, «ՕՍՄԱՆԵԱՆ» ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԴԸ, ՑԱԿՈՐԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ: Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած արժեթղթերը գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կու տայ:

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած: Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ:

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ. ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յառաջիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահու աղբիւր մըն է:

ԹԻ ԿՐԵՇԱՄ
ԽԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ
[illegible] 31 դեկտ. 1898ի
162, 924, 140 ֆրանք
[illegible] 31 դեկտեմբեր 1898ի
29, 765, 473 ֆրանք
Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, եւն.
362, 858 ,507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 [illegible] է որոնք 58,680,000 ֆրանք դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Յ. Գ. ԽՏՕՒՐԸՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պօլսօ, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան:

Միջնորդներուն լաւ վարձատրութիւն կ'ըլլայ:

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա Պէյմէնէթլի խան:

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրբուլի եւ Արեւելից միջեւ բանող ցոց.

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Ամէնեան	10500	Էմբիրջիրն	3500
Քէսդրիան	10500	Արմ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Դօլոմեան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պասդոնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3 00	Լինծօ	900
Վալօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Էլլ ապօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼՍՖՕՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 մաքսատան հին տեղը

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ին կայսր. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Պետերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մօրսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—
ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾՔ:

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.
1898ի հասոյթք 34,775,462 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 164,172,000 »

Ընկերութեան ճիւղ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՐՇԻՒՂ
Ղալաթիա, Քարափին վրայ (հին տեղը Մաքսատան)
Ընդհ. Գործ.-կալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՐԷՊԸՆ 524

ՄԱԹԻՔՕ ՏԸ ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.
ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ
MATICO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՕՅՎ ՆԵՐԱՐԿՈՒՄ
Մի միայն Բերուի Մաթիքօի տերեւով պատրաստուած այս ներարկումը մէկ քանի տարուան մէջ սիֆիլիսական համբաւ ստացած է: Կը դարմանէ քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յամառ միզատարութիւններն:

ՔԱՓՍԻՒԼ ՄԱԹԻՔՕ
Անխուսափելի արդիւնք սերմնահոսութեան դարմանման համար, առանց երբէք յոգնեցնելու ստամոքսն, ինչպէս կ'ընեն բալսամի խէժի քափսիւլները: Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար:

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարաններու մէջ: A.

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ
HUNYADI JANOS
Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ ճամբայ
ՁԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ
Պահանջելու է ճշմարիտ անունը պարունակող պիտակով շիշեր
ANDREAS SAXLEHNER
կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով: 387

COMP RUSSE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք
Գշ. 30/13 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի
Գշ. 1/14 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բոր-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս):
Եշ. 2/15 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Եշ. 2/15 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի:
Ուր. 3/16 Օտէսա ժամը 1ին յետ միջօրէի:

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար:
Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ 516 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
Որք ամիսը երկու անգամ կը բանին
Լիվըրբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Իվէրնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քաթալոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Քամպանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8 28	Սիրրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Ալտրիա	7392	Ալէբբօ	2181
Աւրանիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց: 255

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօսնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1341	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարղէլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսգօ	237[illegible]	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիվ. օ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինատու	3720	Միլօ	1057	Սրէբօ	1[illegible]00
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնղէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրապօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտանօ	5540	Օնիլօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1571	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրինտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրազօ	1841	Քէսօ	1053	Օլլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամլէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասբօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրքօնօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսգօ	4582	Լէքանտօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գիիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօռնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Թօֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է:
Օթէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ռօ՝սըն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 9ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար:
Դիմել առ գործակալը Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 23—24 Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 377

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

— 22 —

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՌ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՍ

ՆԱՄԱԿ Զ.

Ցանկացնուած իր հոգին համակող ոյժէ մը շարժուած, գործի ձեռնարկեց վայրագ կորովով մը: Նա ցերեկը աշխատեցաւ՝ իր պիտոյքները հոգալու համար, գիշերը աշխատեցաւ՝ ուսանելու, ծանօթութիւններ ստանալու, իր միտքը հրահանգելու եւ իր գաղափարները մշակելու համար: Ինչպէս որ կազմած էր ինքզինքը նոյնպէս ալ ինքնին կազմեց իր կարծիքներն ու իր դաւանանքները՝ ստանձնելով կեանքին բոլոր պատասխանատուութիւնները:

Բոլոր ցաւագարութիւնները, հոգեկան, թէ մարմնական, իրաւունքներ ունէին անոր կարեկցութեան վրայ: Կը մօտենար ա՛յն բանին՝ որ գեղեցիկ է ճաշակի ու հաճոյքի տեսակէտով, իսկ երբ բնազդօրէն կը հեռանար, ինչպէս ամենքս ալ կը հեռանանք, մարդկային աղեղութիւններէ, կը վշտակրէր խորհելով թէ իր հոգին միշտ զօրաւոր չգտնուեցաւ անոնց նպաստելու եւ զայնս սիրելու չափ: Ա՛ն որ կեանքը շինուած էր իմացականութենէ. շարունակ կը յիշէր ա՛յն օրը, ուր գութ շարժած էր իր վրայ: «Բարեկամութի՛ւնն կը գոչէր Միքէլի հետ, ո՛հ, ի՛նչ վսեմ բան: Մնացորդ ամէն բան երկրորդական է. վայելչութիւն, արուեստութիւն, տրամաբանութիւն, բոլոր այս բաներն անով միայն արժէք կը ստանան: Եթէ միայնակ իսկ ըլլայ, ամենազօր է»:

Բնաւ չէր տրտնջար, ո՛չ մարդերէ, ոչ ալ իրերէ: Սակայն օր մը դառնութիւնով խօսեցաւ ազնուամիտ համարուած վիճաշուք բարերարի մը վրայ, որուն համար անխտիր ամէն դիրք ընդունելի է, քանի որ խնդիրը ապրուստ շահելու վրայ է: Նրբադատութենէ ու փափկանկատութենէ խալառ անմասն, անոր պատասխանազուրկ փաստն էր հետեւեալը: «Ո՛հ, եթէ հայրդ ես, քար՛ը քու գլխուդ, այս ճամբով, տղա՛ն, անօթի կը մնաս, ու պէտք չէ որ մեղադրես այս ինչը կամ այն ինչը, եթէ մեռնիս սովամահ»: Գուցէ այն օրը յայտնած ըլլար իր ցասումը բայց ո՛ր եւ է դժկամակութիւն կրնար պղտորել ըլլալ այս մեծոգի կաթուածոտին, որուն շնչառութիւնը դաժանք կը պատճառէր անոր, և որուն փորը ջեր կը ցատկէր վճիռներու պէս արտասանուած խօսքերէն իւրաքանչիւրին. բարեկեցիկ վիճակին այս ծայրայեղութիւնը սարսափ պատճառեց բարեկամիս, ու պաշտպանելը կարեկցեցաւ պաշտպանին վիճակին:

Չկրցայ երբեք լիովին վերահասու ըլլալ թէ ի՛նչպիսի գաղափարներ ունէր կրօնի մասին: Երբ այս նիւթին վրայ խօսք կ'ուղղուէր իրեն, ստոյգ է որ բացէ ի բաց չէր խուսափեր, բայց կը զգուշանար անխորհրդաբար անձնատուր ըլլալէ: —Ոչինչ, կ'ըսէր, կը բռնէ հաւատքին տեղը, երջանիկ են անո՛նք՝ որ կը հաւատան ու կը յուսան. լաւ կ'ընեն անզէր զուելի ժպտով տանոց վրայ: Չվիրաւորենք սուրբ տգիտութիւնները, որոնք հոգիի հանդարտութեան տեսակէտով աւելի լաւ են քան մեր միսպտիկներուն կէղակարծ գիտութիւնը: Եթէ, մինչ տղայ էի հաւատք ներշնչած ըլլային ինծի, սրտիս մէջ անեղծ պահած պիտի ըլլայի այս թանկագին գանձը, աղօթքով ու մտա՛ծութիւնով (contemplation) վառ պահած պիտի ըլլայի զայն, ուղղելով խորհրդածել սոսկ երկրային բաները կամ միայն անոնց վրայ վիճաբանիլ: Իմ մեծ ամօթի՛ս, որ սակայն դոյզն չէ երբեք զիս չմղեց հաւատալու թէ, զմեզ շրջապատող թանձրակուռ մութին մէջ տեղ, մարդ կրնայ չափել տեսանելին խորութիւնները, այնքան շատ բաներ աշխարհիս մէջ գաղտնիք մնացած են՝ որ մեզ ներելի չէ բացայայտել զԱստուած: Ո՛չ սկիզբ և ոչ վախճան, այս երկու բառերը կը բաւեն ըմբռնելու ամենէն մեծ իմացականութիւնները: Թողո՛ւնք ուրեմն հաւատքն անոնց՝ որոնք կը ժառանգեն զայն. անոնց համոզումները խախտելու փորձ փորձելը կը նշանակէ ապերախտութիւն մը ընել, ոճիր մը գործել: Աստուածաբանական ու իմաստասիրական շատ գրքեր կարդացի. բայց անոնք ոչինչ սորվեցուցին ինծի: Աստուած արտադրոյթն է գիտակցութեան, ո՛չ թէ գիտութեան ու բանականութեան: Այդ գրքերէն խնդրեցի ա՛յն հաւատքը՝ որուն ծիլը դրած չէին իմ հոգիիս մէջ, ամենքն ալ անկարող եղան զայն ինծի ներշնչել: Ու ա՛յնպէս պարտէր ըլլալ բնականաբար, ըստ որում Աստուած ու խորհուրդները շօշափելի ու թանձրացեալ կերպով չեն ապացուցուիր: Հաւատալ կամ չհաւատալ, ահա ա՛յնչափ: Հաւատքը շինուած է ներշնչութենէ, ընդունելութենէ ու ակնկալութենէ:

Դուն ուրեք աւելի երկար կը խօսէր այս նիւթին վրայ: Ունկնդիրներս կը զգայինք թէ վշտակրած էր ի զուր խնդրելով ուսումէն՝ լեցնել ա՛յն դատարկութիւնը զոր թողած էին անոր հոգիին մէջ: Ինքզինք մխիթարած էր իւրովի կազմելով համակ մարդկեղէն կրօն մը, որ կը բաղկանար պատիւէ, ուղղամտութենէ, փափկանկատութենէ, անսպառ ընկերսիրութենէ: Անոր հաւատքի դաւանանքը կ'ամփոփուէր հետագայ բանաձեւին մէջ. «Ի՛նչպէս ալ որ ըլլայ ա՛յն Աստուածը՝ որուն բնութիւնն ու գոյութիւնն անհասանելի են իմ անզօր մտքիս, խորապէս կը հաւատամ բարոյական յօրինուածութեան (ordre moral), ու ճշմարտութեան:»

Բարիքն՝ ամէն ձեւով ու ամէն պայմանով՝ անոր հպարտութեան ամենէն անյողդողդ յայտնութիւններէն մէկն էր: Հաճոյք կը զգար յեղյեղելէ թէ մարդ կը ցանկայ միշտ, թէ՛ գաղափարներով և թէ զգացումներով, երբոր իր միտքն ու իր կամքը չպարապեցներ այլամերժօրէն (exclusivement) ա՛յն ա՛էն բանի՝ որ բարի է: Մարդիկ պարտէին հետաքննել պատճառները միայն հիւանդբուժի մը տեսակէտով, կ'ըսէր նա. գալով դժբախտութեան, կը շատանամ զայն լոտուցելով, ու ամէն անգամ որ հնարաւոր է ինծի, կ'ամոքեմ զայն: Այսպէս նա ինք իրեն համար յօրինած էր հոգեկան, ներքին վայելքներու այնպիսի կարգ մը, կանոն մը՝ որ աշխարհիս զօրաւորներուն, բախտէն գերադրապէս նպաստաւորուածներուն նախանձը հրաւիրած պիտի ըլլար իր վրայ:

Եթէ քիչ կը խօսէր ապագայ կեանքին վրայ, իր բովա՛ դէպ մտածումը յօժարակամ կը յայտնէր ներկայ կեանքին վերաբերող իրերու մասին: Ծանօթ նիւթ մըն էր սա, նիւթ մը՝ զոր լաւ ուսումնասիրած էր: Երբ կը վերլուծէր այն ատաղձները՝ որոնցմով կազմած էր իր համեստ գոյութեան շէնքը, ընդհուպ կը համակուէր խանդավառութիւնով:

Չեմ գիտեր թէ միշտ յաջողեցայ բարիք գործելու մէջ. կը վախնամ թէ ո՛չ, ո՛չ, քանզի յաճախադէպ պարագաներու մէջ միտքս հասկցուած է. բայց միշտ բարիք կա՛տարած ըլլալու գիտակցութիւնն ունիմ: Սոյն միտք գաղափարը, իմ բոլոր աշխատանքներուս ազդակը, իմ առաջին շարժումներուս ներշնչողը, պիտի բաւէր մարդոց երջանկութեան, եթէ մարդիկ չզօրծէին երթալու դուրսը վաղանցիկ սրտայուզումներ և ուրախութիւններ փնտռելու յոյժ յաճախադէպ սխալը: Մարդ որչափ աւելի քիչ օտարոտի տարրեր դնէ իր կեանքին մէջ, այնչափ աւելի շատ պատճառներ կ'ունենայ հանդուրժելի ու անխռովելի ընել զայն:

Գոհունակութիւնը իր մէջ և որչափ կարելի է՝ իր մօտ փնտռելով է, որ մարդ կը յաջողի զայն հաստատել տեւական խարիսխներու վրայ: Բոլոր անոնք՝ որ ուզած են այլազանել (varier) բազմապատկել իրենց հաճոյքները, իրենք զիրենք բռնադատօրէն ենթարկած են ուրիշներէն կախում ունենալու. յանկարծ վայրավատած են իրենց կեանքը ուրիշներուն փոխանցելով բոլոր բարիքներուն ամենէն թանկագինը. ինքնատիրութիւնը:

(Շարունակելի)